

Az egykori bolt épülete az Ady és a Fő utca találkozásánál helyezkedik el, az északról szomszédos telken, a hivatal épületével szemben pedig egy közterület, közpark került kialakításra, mely a szabályozási terv szerint is zöldterületként szabályozott. Egy fából készült Szent Margit szobor és világháborús emlékmű található itt.

A belterület déli szakasza – mely egykor még Csörnyeföld településhez tartozott – a 20. század második felében alakult ki, ez a Béke utca, két egymással párhuzamos utca a patak nyugati oldalán. Mindkét utca egyoldalas, az utcák keleti oldalán lévő telkek épültek be. A közigazgatási határhoz közeli Béke utca sűrűbben beépített az északi szakaszán csupán néhány beépítetlen telek van.

belterület déli része északi irányból fotózva

A Béke utcák épületállománya vegyes, megtalálhatóak itt utcára merőleges gerincű hosszházak, hajlított házak és kockaházak is. A nyugati Béke utca déli végén van egy újépítésű épület is. A keleti Béke utcában 1-2 tetőtér beépítéses lakóépület is megjelenik.

(nyugati) Béke utca lakóépületei/épületei

A Béke utcák északi végén, a régi iskolaépület környezetében közpark található, mely önkormányzati tulajdonban van, a falu rendezvényei itt kerülnek megtartásra, játszótér is kialakításra került itt. Javasolt a terület zöldterületként való szabályozása.

A belterület déli részén a Fő utca déli folytatása a Kossuth út. A Kossuth út kanyarulatában található a deszkakápolna. A Kossuth utcában néhány kockaház és néhány parasztház található.

deszkakápolna a központban

lakóépületek a Kossuth utcában

Az építészeti örökséget tekintve Szentmargitfalva nem rendelkezik műemlékkel, vagy helyi védett épületekkel.

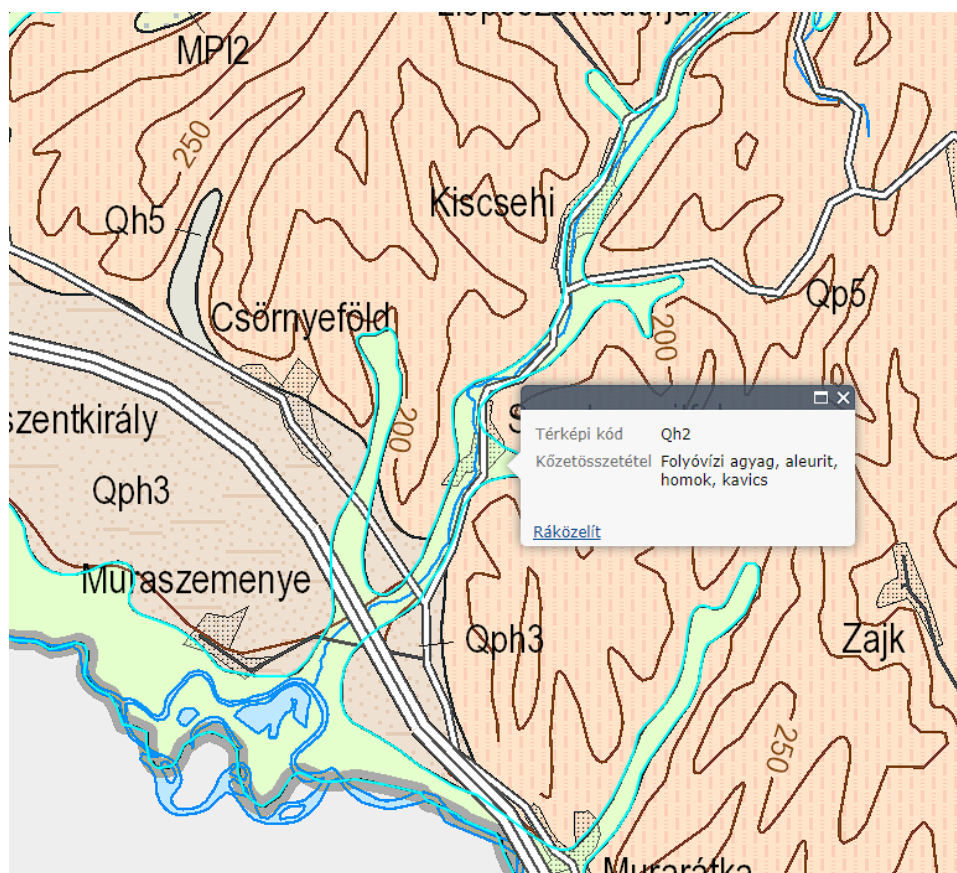
11. Környezeti állapot jellemzők

11.1. TALAJ

Szentmargitfalva a Dél-Dunántúli régióban, Zala vármegye délnyugati részén, a Kerka folyó alsó folyásánál található. A Letenyei járáshoz tartozik, Letenyétől 12 km-re északra fekszik. A Dél-Zalai Erdőtáj vidéke tájféldrajzi besorolás szerint a Letenyei-dombsághoz, mint kistájhoz tartozik, amely sajátos domborzata, vízrajza és élővilága révén az ország egyik legsajátosabb és leglátványosabb dombvidéke.

Szentmargitfalva az Alsó-Válicka-Mura közti területen, a Letenyei dombságon található. Természetföldrajzi viszonyait a katlanjelleg határozza meg. A település egy hegyekkel körülvett völgyben helyezkedik el, szerkezetét alapvetően a patak által alakított domborzat határozza meg. A patakhoz közel eső völgyhíti részeken van a település, melyhez délen és a település központi részén kisebb, észak-keletre nagy mezőgazdasági parcellák kapcsolódnak.

A kisebb-nagyobb völgyek és medencék az areális leöblítés közvetett hatásaként, a lineáris és fluviális erózió következtében feltöltődő allúviumokként definiálhatók, melyeknek jellegzetes talajai a réti és láptalajok, lejtő hordaléktalajok, illetve a nyers öntéstalajok (pld. Mura-Kerka völgy). A dombháton uralkodó pszeudoglejes barna erdő talajok a szélesebb völgyekben is megjelennek, bár azért némi különbség érzékelhető közöttük. A vidék völgyeit borító talajtakaró termőképessége sok esetben gyenge (a nyers öntéstalajok esetében mindenképpen az), vízháztartása szélsőséges, gyakran vizenyősök, láposak.

Szentmargitfalva és környezetének felszíni talaj összetétele (Forrás: MBFSZ, 2024.)

A völgyközi hátaak jégkori vályoggal borított felszíne deráziós völgyekkel és fülkékkel aprólékosan tagolt: a völgyek mélyek (100-150 m), lejtők meredek (10-15°), a völgyközi hátaak keskenyek, szabdaltak és erősen erodáltak. A térszín általános lejtési aránya dél-délkeleti.

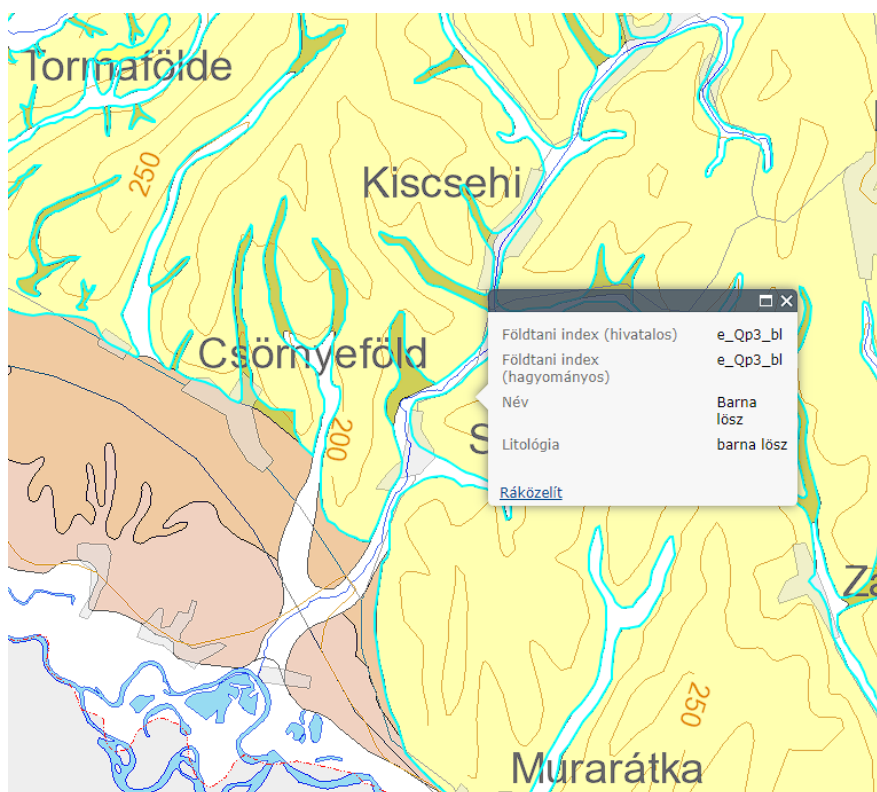
Szentmargitfalván a talajtípus kialakulását nem az éghajlat, hanem a bő nedvesség határozta meg. A lecsapolások és vízrendezések óta megváltozott vízviszonyok miatt a legtöbb réti talajtípus átalakulóban van. Részben mezőgazdasági terület lett, részben beerdősítésre került. E talajok termékenységét két tényező befolyásolja: a savanyúság, illetve a vízgazdálkodás. A völgy talajainak termékenysége általában VII. kategóriájú. A barna erdei talaj a jórészt erdő által borított területen nincs veszélyeztetve, de mélységi eróziós formák kialakultak. Tarvágás egyes helyeken előfordul. A talajvédelem részben összefügg a vízvédelemmel. A csapadékvíz gyors lefolyásának megakadályozásával a terület vízellátottsága javítható, a talajvesztés csökkenthető. A vízerózió elleni védelem tájrendezési módszerekkel megoldható.

A talaj és a vizek minőségét befolyásoló külső tényező:

- a vízellátás,
- a szennyvíz elhelyezése és a trágyakezelés,
- a csapadékvíz elvezetés.

A településrendezési terv a veszélyeztetett területeken a végbement erdősülés védelmével, az extenzív gazdálkodási formák előnyben részesítésével, illetve az eróziós folyamatokat csökkentő technológiákkal léphet fel.

A zalai kötött mechanikai összetételű talajok a szennyezés mélyre jutását mérséklék, de a jelentős csapadékmennyiség e kedvező tulajdonság ellenében hat. Ugyanakkor jó áteresztő képességüknel fogva a függőleges mellett a vízszintes mozgás jelentős. A talajszennyezéssel járó fejlesztéseket ezért nem javasoljuk.

Szentmargitfalva területének földtani adottságai (Forrás: MBFSZ, 2024.)

11.2. FELSZÍNI ÉS FELSZÍN ALATTI VIZEK

Vonatkozó szakmai jogszabályok:

- 1995. évi LVII. törvény a vízgazdálkodásról,
- 28/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól,
- 31/2004. (XII.30.) KvVM rendelet a felszíni vizek megfigyelésének és állapotértékelésének egyes szabályairól,
- 10/2010. (VIII.18.) VM rendelet a felszíni víz vízszennyezettségi határértékeiről és azok alkalmazásának szabályairól,
- 27/2004. (XII.25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területen lévő települések besorolásáról,
- 18/2007. (V.10.) KvVM rendelet a felszín alatti víz és a földtani közeg környezetvédelmi nyilvántartási rendszer (FAVI adatszolgáltatás),
- 6/2009. (IV.14.) KvVM-EüM-FVM együttes rendelet a földtani közeg és a felszín alatti vízszennyezéssel szembeni védelméhez szükséges határértékekről és a szennyezések méréséről,
- 30/2004. (XII.30.) KvVM rendelet a felszín alatti vizek vizsgálatának egyes szabályairól,
- 27/2005. (XII.6.) KvVM rendelet a használt és szennyvizek kibocsátásainak ellenőrzésére vonatkozóan,
- 219/2004. (VII.21.) Kormányrendelet a felszín alatti vizek minősége védelmének szabályairól,
- 220/2004. (VII.21.) Kormányrendelet a felszíni vizek minősége védelmének szabályairól.

Felszíni víz

A térség adottságaiból következően a víz, mint környezeti tényező kiemelt fontossággal bír, ezért kiemelt részletességgel kell vizsgálni. A vízfolyások ökológiai jelentősége nagy, főként a Kerka patak vizére közvetlenül, illetve közvetve épülő élőhelyek miatt, amelyek a turizmus alapjait is jelentik. Az élőhelyek szempontjából a patakok kiegyenlített vízhozama és megfelelő vízminősége egyaránt fontos, amelyet ma több tényező veszélyeztet.

A Szlovéniában eredő Kerka négy patak vizét egyesítve folyik bele a Murába. Felső szakasza bővizű, alsó szakaszánál folyása lelassul. Vízyűjtő területe megközelítőleg 1700 km². Bő lefolyású terület, vízjárása ingadozó. A vízjárás sajátossága, hogy őszi árvizek is kialakulhatnak. A kisvizek időszaka a nyár vége. Az ártér kiterjedése 60 km².

Szentmargitfalva a Kerka völgyében fekszik, vízrajzilag a Szentadorjáni patak befolyásolja. Nagy kiterjedésű felszín alatti vízyűjtő területek nem alakultak ki, mert a felszín - a laza kőzet miatt - nagyon szabdalt, így a felszín alatti vízzáró rétegeket gyakran metszik völgyek. A térség fontosabb vízfolyásai közül meg kell említenünk a Kerkát, mely Muraszemenyénél ömlik a Murába miután magába fogadta a Lendvát, az Alsó-Válickát, mely a Csértán, majd a Kerkán keresztül juttatja vizét a Murába.

A felszíni vízfolyások hazai viszonylatban a tiszta vizek közé tartoznak. A vízfolyások minősége az esetek többségében kifejezetten jó vagy még elfogadható (a Kerka vízminősége I. osztályú); az ipari és kommunális szennyeződések bemosódása csekély. A vízjárás nem szélsőséges, ám sajátossága, hogy itt őszi árvizek is lehetségesek. A felszíni vizek szennyezése jelentős ipar hiányában szerencsére csak

a kommunális szennyeződésekre, illetve a mezőgazdasági területekről bejutó diffúz szennyezésre korlátozódik.

A felszíni vízfolyások szabályozása csak részben megoldott, ez természetvédelmi szempontból előny. A vízjárás kialakításában legfontosabb szerepe a csapadéknak és a csapadék gyakoriságának és intenzitásának van, de a domborzati és litológiai tényező sem hanyagolható el. A vízjárás irányításában a legfontosabb szerepe a tavaszi hóolvadásnak van. A nyári csapadék vízjárásra gyakorolt hatása azért látszik kevésbé jelentősnek a Kerka vízgyűjtőjében, mert területen előidézett vízjárás ingadozása kisebb, mint a szállított vízhozam.

Felszín alatti víz

A felszín alatti vizek is a tiszta kategóriába tartoznak. Ezeket jelentős mértékben szennyező ipari forrásról nincs tudomásunk. A felszín alatti vizeket a szervezetlen, normáknak nem megfelelő kommunális hulladék elhelyezés veszélyeztetheti.

Rétegvíz

A rétegvíz minősége domborzati és földtani tényezők függvénye. Vízáradó képességük nem nagy, mert a felszín – a laza közét miatt – nagyon szabdalts, így a felszín alatti vízzáró rétegeket gyakran metszik a völgyek, ezért nem tudnak nagy kiterjedésű felszín alatti vízgyűjtő területek kialakulni. A rétegvizek mennyisége 1-1,5 l/s*km² körüli. Az artézi kutak száma kevés. Mélységük meghaladja a 100 m-t, vízhozamuk közepes. Sokban a vastartalom meghaladja a 0,5 mg/l-t. Jelentős részt képviselnek ebben a termál és gyógyvizek. A mélyben rejtőző hatalmas hévízkészlet jelenleg csak Lentiben áll kitermelés alatt, ahol melegvizes fürdő, uszoda üzemel.

A kőolaj bányászat során a kutatófúrások több helyen termálvizet tártak fel, bizonyítva azt, hogy a kistérség e tekintetben jelentős -eleddig még jórészt kiaknázatlan- vagyonnal rendelkezik. A talaj és a víz védelmének ki kell terjednie a föld felszíni és felszín alatti rétegeire egyaránt. Az egészséges életfeltételek biztosítása érdekében a földben, vagy a föld felszínén ezért csak olyan anyag helyezhető el, valamint csak olyan tevékenység végezhető, amely a földet, valamint a környezeti elemeket, a felszíni és a felszín alatti vizeket nem szennyezi, nem károsítja.

A felszín alatti vizek Magyarország stratégiai jelentőségű készletét adják, hiszen az ország vízellátása 95%-ban a felszín alatti készletekre támaszkodik, és ez az arány magasabb, mint a legtöbb európai ország mutatója. A felszínközeli talajvizek a települések környezetében azonban általában szennyezettek.

Talajvíz

Nagyobb, összefüggőbb területen csak a szerkezeti medencében és a széles völgytalpú eróziós völgyekben fordul elő. Évi járását nem csak a csapadék és a hőmérséklet, hanem a szomszédos magasabb területek (teraszok) talajvizei is irányítják. A talajvíztükör évi ingadozása 1-2 méter. Általában bő utánpótlást kapnak a dombságok és mellékvölgyek felől, de bőven áramlik a fő völgyekbe a talajvíz a hordalékkúpokból is. A Kerka-völgy bőséges tárolt vízkészlettel rendelkezik. Vastag víztároló rétegük évi átlagos vízforgalma 5-7 l/s*km² értékre becsülhető, ami kitűnő vízgazdálkodási lehetőségeket biztosít. A talajvíz Lendvadedes környékének kivételével 2-4 m között mindenhol elérhető. Mennyisége 3-5 l/s*km², az előbbi területtől eltekintve. Kémiaiailag a kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jelleg mellett a nátrium is előfordul. Igen lágú vizek (8-15 nk° között) és a szulfáttartalom is alacsony (60 mg/l alatt), azonban a nitrátosodás sok helyen előfordul.

Szentmargitfalva és térségének talajvíz magassága (Forrás: MBFSZ, 2024.)

A tervezési terület a felszín alatti víz védelme szempontjából az érzékeny területi kategóriába sorolható. Ezért kiemelt figyelmet kell fordítani arra, hogy az esetleges talajszennyezések vagy vízszennyezések ne idézhessék elő egyúttal a felszíni vagy felszín alatti vizek, illetve a földtani közeg szennyeződését.

A környezet védelmének általános szabályai szerint minden környezeti elemet önmagában, a többi környezeti elemmel alkotott egységben és az egymással való kölcsönhatás figyelembevételével kell védeni. Különösen vonatkozik ez a felszín alatti vizekre és a földtani közegre, amely környezeti elemek szoros, elválaszthatatlan kölcsönhatásban vannak egymással.

A talaj öntisztuló, átmeneti tározó (pufferoló) képességével jelentősen hozzájárul a környezetet érő terhelés csökkentéséhez, így a felszín alatti vizek védelméhez. A földtani közeget érintő igénybevételek esetén fontos kiemelni, hogy az emberi tevékenység okozta hatások egyrészt meghatározzák a földtani közeg (mint környezeti elem) állapotát, másrészt visszahatnak a terület- és vízhasználati lehetőségekre is. Ez a kölcsönhatás különösen jelentős a felszín alatti vizek mennyiségi és minőségi védelmében tett intézkedések esetében.

A természeti területek hasznosítása során figyelemmel kell lenni az élőhely típusára, a jellemző vadon élő szervezetek fajgazdagságára, a biológiai sokféleség fenntartására. A gazdálkodás során kiemelt fontosságú a felszíni, a felszín alatti vizek és a talaj szennyeződésének megakadályozása.

A felszíni vizek minősége védelmével kapcsolatban a 220/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet, a felszín alatti vizek minősége védelmével kapcsolatban pedig a 219/2004. (VII. 21.) Korm. rendelet előírásai az irányadók.

Vízgazdálkodás, vízellátás

A község területén a csapadékvíz elvezetés rendszere kialakult, de meg kell említeni, hogy a domboldalokról érkező csapadékvíz elvezetésére, a folyóvizek áradásainak kezelésére egységes csapadékvíz-elvezető (vízkezelő) hálózat nem épült.

A kistérséget ellátó vízműrendszer vízellátását a Délzalai Víz- és Csatornamű ZRt. biztosítja. A társaság 103 településen, több mint 130.000 embert lát el ivóvízzel, melyet 955 km hosszú csővezetéken és több tízezer bekötésen keresztül juttatnak el fogyasztóikhoz. A hálózaton több mint 40.000 bekötés és 81 víztározó található, mely kapacitása 22.760 m³. Ez 24 órányi készletnek felel meg. Így a víz nem tölt sok időt a rendszerben, de megfelelő tartalékot jelent.

Szentmargitfalva ivóvíz hálózata előregedett, felújításra szorul.

Szennyvízkezelés

Szentmargitfalva településen a szennyvízhálózat nem kiépített, forráshiány miatt egyelőre csak tervek vannak a település hálózatba kötésére.

A mezőgazdasági jellegű szennyvizek nagy mennyiségben nem keletkeznek (nagy állattartó mezőgazdasági telepek nincsenek).

Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A község területén a csapadékvíz elvezetés rendszere kialakult, de meg kell említeni, hogy a domboldalokról érkező csapadékvíz elvezetésére, a folyóvizek áradásainak kezelésére egységes csapadékvíz-elvezető (vízkezelő) hálózat nem épült.

Szentmargitfalva területén a nyílt árkos és az alácsövezett csatornarendszer egyaránt megjelenik. A hálózat bővítését, teljes körű kiépítését és korszerűsítését, majd folyamatos karbantartását preferálni kell. Az új árokrendszer kialakításánál figyelembe kell venni a domborzati sajátosságokat, melyek igen nagy változatosságot mutatnak a vizsgált területen.

Új helyzet állt elő az M70-es autópályát megépítésével, mely keresztezte a helyi területekről levezető vízfolyásokat, illetve a mezőgazdasági művelésű új táblák kialakításával új csapadékvíz elvezető rendszer kialakítására került sor.

A belterületen levő csapadékvíz elvezető árokrendszer állapota nem kielégítő. Az Önkormányzat forráshiánya miatt, csak kisebb helyi problémák kezelésére van mód. Átgondolt és komplex belvízkezelési program indítása szükséges, mely magában foglalja a vízvezető rendszerek felújítását a hozzájuk tartozó műtárgyakkal együtt.

Új út csak csapadékvíz-elvezető csatornával épülhet, továbbá a belterületen a nyílt árokhálózatot folyamatosan csapadékvíz-elvezető csatornahálózattal kell kiváltani.

A csapadékvíz kezelésekor elsőbbséget kell adni a helyi vízmegőrzést szolgáló megoldásoknak. Ennek érdekében a szennyezés minimalizálására kell törekedni. A csapadékvíz elvezető árok állapota kritikus, tisztítást igénylő. Pályázati forrás keresése folyamatban van a korszerűsítéshez, a karbantartás saját forrásból történik.

Az utóbbi időben bekövetkezett klímaváltozás miatt egyre gyakoribbak a nagy intenzitású záporok, melyek előtérben helyezik a ma még alkalmazott mértékadó csapadékvíz mennyiség felülvizsgálatát.

A csapadékvíz elvezetés helyett célszerű a csapadékvízzel való gazdálkodást előnyben részesíteni. Ennél az esővíz hasznosítását (öntözés) vagy hasznosulását (talajvíz pótlás) az elvezetéssel

egyenragúnak kell tekinteni. A hasznosításnál fontos a csapadékvíz szennyezettségének megelőzése. A szikkasztásnál a talajvízbe kerülő csapadékvíz minősége feleljen meg a 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet 4. általánosan védett terület vízminőségvédelmi kategóriának.

Fontos szempont, hogy a tetőre, burkolt felületekre, illetve zöldterületekre lehulló csapadékvizet ne vezessék a közterületre, hanem a telken belül részben szikkasztással kezeljék, részben pedig összegyűjtés után öntözésre, burkolt felületek tisztítására használják fel. Jó megoldás az ún. „szürke víz” hasznosítás, ahol az összegyűjtött csapadékvizet takarítási és WC öblítési célra használják fel a kereskedelemben kapható speciális berendezés segítségével.

A szennyeződésnek kitett (elsősorban ipari és közlekedési) területekről elvezetett csapadékvizeket a vízminőség védelme érdekében csak előtisztítás után lehet elszikkasztani vagy befogadóba bevezetni.

A csapadékvíz előkezelésére betervezett és beépítésre kerülő berendezések lehetőleg rendelkezzenek ÉME engedéllyel és feleljenek meg a vízminőségvédelmi előírásoknak.

11.3. LEVEGŐTISZTASÁG ÉS VÉDELEM

Vonatkozó szakmai jogszabályok:

- a 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet a levegő védelméről
- a 4/2011. (I. 14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
- az 5/2011. (I. 14.) VM rendelet egyes miniszteri rendeletek levegővédelemmel összefüggő módosításáról
- a 6/2011. (I. 14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
- a 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
- 264/2008. (XI. 6.) Korm. rendelet a hőtermelő berendezések és légkondicionáló rendszerek energetikai felülvizsgálatáról
- 26/2014. (III. 25.) VM rendelet az egyes tevékenységek illékony szerves vegyület kibocsátásának korlátozásáról
- 14/2015. (II. 10.) Korm. rendelet a fluortartalmú üvegházhatású gázokkal és az ózonréteget lebontó anyagokkal kapcsolatos tevékenységek végzésének feltételeiről
- 53/2017. (X. 18.) FM rendelet a 140 kWth és annál nagyobb, de 50 MWth-nál kisebb teljes névleges bemenő hőteljesítményű tüzelőberendezések működési feltételeiről és légszennyező anyagok kibocsátási határértékeiről

A községet csekély mértékben terhelő légszennyezés a lakossági fűtésből, mezőgazdasági tevékenységből (hőtermelés, egyéb diffúz kibocsátás), és a közlekedés szennyezőanyag kibocsátásából származik. A környezetvédelmi felügyelőség tájékoztatása alapján a településen immisszió mérés nem volt. A vizsgálat során a települések szolgáltatóinak jegyzékét áttekintve megállapítható, hogy jelenleg a legtöbb szolgáltató a fűtésből származó légszennyezéssel terheli a környezetet.

A lakossági és intézményi tevékenységeknél elsősorban a fűtésből eredő légszennyezés a meghatározó. Ez olyan területen jelent levegőtisztaság-védelmi problémát, ahol a fűtés nagy kén- és

hamutartalmú hazai szenek eltüzelésével történik és az üzemeltetett tüzelőberendezések nem korszerűek és a karbantartásuk sem megfelelő.

A tapasztalati adatok alapján a nem ipari jellegű települések átlagos levegőszennyezettsége általában 75-85%-ban lokális, 15-25%-ban regionális eredetű. A kritikus belégzési szinten mérhető koncentráció értékeket általában 70%-ban a közlekedés és a háztartási fűtés, 5%-ban az ipari kibocsátások okozzák.

Éghajlati jellemzők

A lehullott csapadék mennyisége a sok évi átlagokat figyelve évi 800-900 mm között van. A napsütéses órák száma 1850-1900 óra, ami a magyar átlag alatt van. Mérsékelt hűvös – mérsékelt nedves éghajlatú kistáj. A napfényes órák évi száma 1850 és 1900 között van, a nyári hónapokban kevéssel 750 alatti, míg a tél 180-185 óra. Az évi középhőmérséklet 9,7°C körüli, a vegetációs időszaké kevéssel 16,0°C fölötti. A 10°C napi középhőmérsékletnél melegebb napok száma átlagosan 183, az első ápr. 15, az utolsó okt. 15 körül várható. Ápr. 26 és okt. 14 között általában nem szokott a hőmérséklet fagypontra süllyedni; ez évi 171 napot jelent. Elég mérsékelt a nyár legnagyobb felmelegedése (32,5°C), ugyanakkor a tél átlagos abszolút minimuma -18,0°C körüli. Az évi csapadék összeg 800 mm körüli, a hegy- és magasabb dombvidéket leszámítva hazánk legcsapadékosabb tája. A vegetációs időszak csapadéka a terület Ny-i részén meghaladja a 480 mm-t, K-i részén 460-470 mm. A legnagyobb 24 órás csapadékot, 116 mm-t, Murakeresztúron észlelték. A hótakarós napok száma 40, az átlagos maximális hóvastagság 32 és 35 cm közötti. A kistáj ariditási indexe 0,88 és 0,90 közötti. Közvetlen széladatok a területről nem állnak rendelkezésre, de feltehető, hogy a környező tájakon uralkodó É-i szél itt is jellemző, és a Muravölgyel párhuzamos (ÉNy-DK) irányú szelek gyakorisága sem elhanyagolható. Az átlagos szélesség 2,5 m/s-ra becsülhető. Az éghajlat az erdőgazdálkodás és az állattenyésztés szempontjából egyaránt kedvező.

Levegőminőség

A légtérbe kerülő káros anyagok nagy hányada napjainkban az ipari és közúti közlekedési kibocsátásból ered. A termelési emisszió kis mértékben növekszik, egyre nagyobb hányadot képvisel viszont a közlekedés. A térség levegőtisztaság-védelmi helyzetét alapvetően a lakossági fűtésből, az ipari és mezőgazdasági termelésből, a szolgáltatásokból és a közlekedésből származó levegőszennyezés határozza meg.

A levegőminőségi paramétereket elsősorban a szén-monoxid és nitrogén-oxidok kibocsátása, valamint a szilárd anyag emisszió befolyásolja.

A fő légszennyező tevékenységek:

- termelési folyamatok és szolgáltatási tevékenységek
- közúti közlekedés
- a fosszilis tüzelőanyagok elégetése (hőtermelés)

A kommunális fűtésből származó emisszió a korábbiakhoz képest mérséklődött. A fűtési célokat szolgáló fosszilis tüzelőanyagok közül a térségben a földgáztüzelés a jellemző, amelynek kibocsátása összességében kedvezőnek tekinthető.

A vizsgált terület közlekedési szempontból közepesen terheltnek tekinthető. A közlekedésből származó légszennyezés esetében a levegőminőségi paramétereket alapvetően a nitrogén-oxidok kibocsátása, valamint a szén-monoxid és a porkibocsátás határozza meg.

Összességében a település levegőminősége az országos (regionális) háttérszennyezettség és a helyi (lokális) légszennyezés következtében fellépő levegőminőségi változások eredőjeként alakul ki. A terület levegőminősége az év jelentős részében kedvezőnek mondható.

A településre jellemző általános adatok

A legfontosabb légszennyezettségi folyamatokat befolyásoló meteorológiai paraméter a szél iránya, sebessége, valamint a légtér stabilitását leíró stabilitási paraméterek. A kibocsátott szennyező anyag terjedésére a legnagyobb befolyást a szélirány, szélesebesség és a stabilitás egyidejűleg kialakult értékei gyakorolják. A légszennyező anyagok ülepedésére, átalakulására, terjedésére, tartózkodási idejére legjelentősebb hatású a légnedvesség, a csapadék, a szél, a napsugárzás és a keveredési réteg vastagsága.

A vizsgált településen immissziós mérőállomás nem található. A tervezési terület közelében a Szentgotthárd automata immissziós mérőállomás működik, így átlagos légszennyezettségnek az itt mért átlagértékeket vettük alapul.

A rendelkezésre álló légszennyezettségi mutatók a következők:

- NO₂ 7,33 mg/m³
- SO₂ 3,61 mg/m³
- CO 872,0 mg/m³
- PM₁₀ 17,9 mg/m³

A mérési eredmények alapján az átlagos levegőterheltségi koncentrációk a vonatkozó éves levegőterheltségi határértékek alatt maradnak.

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet szerint Szentmargitfalva község területe a 13. légszennyezettségi zónába esik. Az ehhez kapcsolódó 14/2001. (V. 9.) KöM-EüM-FVM együttes rendelet szerint a szilárd szennyező anyagok (pl.: por vagy korom) átlagos éves koncentrációja az alsó és a felső észlelési küszöb között ingadozik. A koromterhelés elsősorban a dízel üzemű gépjárművekből és az elvétele alkalmazott korszerűtlen tüzelési technikákból származhat. A porszennyezés a burkolatlan utacról és a túlságosan nagy, összefüggően művelt szántóterületek deflációjából származhat.

A településről konkrét, egzakt mérési eredményekkel nem rendelkezünk. A településen jelentős szennyező forrás nem található. Jelentős ipari létesítmény nincs és ennek kialakítása a továbbiakban sem várható.

A vegetációs időszakban jelentős gondozatlan zöldfelületek következtében a pollen fertőzöttség magas.

Az egyik lakosságra ható legszennyezőbb forrás a levegő magas pollentartalma. A pollen szennyeződés várható eloszlását a pollennaptár mutatja. A levegő minősége kielégítő, bár mérés hiányában nem állnak rendelkezésre pontos adatok a levegőszennyezések mértékéről.

A településen a vezetékes gázhálózatba a lakások nagy részét bekötötték már évtizedekkel ezelőtt. Helyenként a gáz mellett kiegészítő fűtésként alkalmaznak fa- és/vagy széntüzeléssel, ennek terhelő hatása azonban nem jelentős.

Az átmenő közúti forgalmon felül csupán a mezőgazdasági munkák idején dolgozó mezőgazdasági gépek jelentenek fokozottabb terhelést.

A terület zónába sorolása

A légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről szóló, többször módosított 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet 1. és 2. számú melléklete alapján Szentmargitfalva területe a 13. sz. légszennyezettségi zónába került besorolásra. A 13. sz. légszennyezettségi zóna alapadatai az egyes kiemelt jelentőségű légszennyező anyagok tekintetében a következők:

Szennyező anyag	kén dioxid	Nitrogén-dioxid	szénmonoxid	PM ₁₀	benzol
Zóna csoport	F	F	E	E	F

Az érintett légszennyezettségi zónák típusai:

- E - azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső és az alsó vizsgálati küszöb között van.
- F - azon terület, ahol a légszennyezettség az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg. Az alsó és a felső vizsgálati küszöb meghatározása külön jogszabály szerint történik.

A területre intézkedési tervet és programot nem kell készíteni.

Közlekedési levegőszennyezés

A közlekedési eredetű emisszió egyre nagyobb arányt képvisel a forgalmas utak menti települések, lakóterületek levegőszennyezésében. A közlekedési légszennyezőanyag-kibocsátást általában a nitrogén-oxidok emissziója jellemzi. Ez a kibocsátás ma már többségében a közlekedésből származik és főként a téli félévben okozhat levegővédelmi problémákat. A településen kívül futó M70-es gyorsforgalmi út levegőszennyezése mérhető lehet, a védelem védőerdősávval megoldható.

A területhasználat indirekt levegőkörnyezeti hatása elsősorban a gépjárműforgalomból, a közlekedésből eredő légszennyezésben nyilvánul meg.

Bár a tervezett fejlesztések számottevő mértékben nem növelik a terület belső forgalmát, figyelembe kell venni a már ma is fennálló közlekedési konfliktusokat, egyes útszakaszok forgalmi terhelését. Ebből eredően fontos a községi utak megfelelő állapotának fenntartása, vonalvezetésének átalakítása, a településen belüli forgalom szükség szerinti szabályozása.

Javasolható a járművek rendszeres műszaki ellenőrzése, a légszennyező járművek kiszűrése.

A mezőgazdaság főleg a tevékenysége során keletkező porral, az energiaellátó rendszerek üzemeltetéséből származó anyagokkal, permetezések során kijuttatott kemikáliákkal és a parlagon hagyott területeken a gyomnövények pollenjeivel szennyezi a levegőt.

A legnagyobb problémát a településen időszakosan – a mezőgazdasági munkákhoz igazodva – jelentkező mezőgazdasági munka- és erőgépek, valamint a község mellett haladó tranzitforgalom környezeti terhelései okozzák (7538-as út).

A községen áthaladó út része az országos főútvonal-hálózatnak, a tranzitforgalom a 7541-es utat tekintve alacsony. A település lakóterületet feltáró útjainak 90% -a portalanított. A levegő minőség és a közlekedés biztonság javítása érdekében fontos feladat a hiányzó kerékpárút-hálózat fejlesztése, valamint a közutak útburkolatának felújítása.

Fűtési és technológiai légszennyezés

A környezeti levegő használatának és szennyezésének egyik formája a meglévő és tervezett építményekből kibocsátott kommunális (fűtési) légszennyezés, valamint a termelő létesítmények működéséből eredő technológiai eredetű légszennyezés. A fűtési légszennyezés csökkentése szempontjából fontos a környezetet kevésbé szennyező tüzelőanyagok és tüzelőberendezések részarányának további növelése.

A légszennyező anyagok érzékelhető hatásterülete gyakorlatilag az érintett területen, illetve annak közvetlen környezetében határozható meg. Konkrét számítások előzetesen a hatásterület tényleges nagyságára nem végezhető, de törekedni kell olyan technológiák alkalmazására, amelyeknél mind a terhelés, mind pedig az ehhez kapcsolódó levegővédelmi hatásterület minimalizálható. A későbbiekben a működő technológiáknak ki kell elégíteni a BAT irányelvek követelményeit.

Tekintettel az alkalmazott berendezésekre és a felhasznált anyagok minőségi jellemzőire, általában a gazdasági-ipari tevékenységből a környezetet közvetlenül terhelő, káros mértékű légszennyező hatás nem lép fel. A kibocsátásból származó terhelések települési szinten a levegőminőséget csak kisebb mértékben befolyásolják.

A technológiai eredetű kibocsátások tekintetében figyelemmel kell lenni a meglévő technológiák korszerűsítésére, az elérhető legjobb technika (BAT) alkalmazására. A további új üzemi fejlesztések és beruházások során az új légszennyező források létesítése csak az elérhető legjobb technika figyelembevételével, alkalmazásával lehetséges. Ehhez kapcsolódóan törekedni kell többek között a káros kibocsátások minimalizálására, az egészségre kevésbé káros anyagok használatára.

A tervezési területeken belül a szabályozási terv által lehetővé tett beruházások a klímaviszonyokat nem módosítják. A tervezési terület levegőkörnyezeti állapotát a majdani levegőterhelési és meteorológiai folyamatok együttesen határozzák meg. Az éghajlati viszonyok és a szélklíma kedvező, ezért csekély a légszennyezettség felhalmozódásának esélye.

A község környékén jelentős a parlagon hagyott mezőgazdasági terület. A magára hagyott területek az egykori szolok, legelők, melyek cserjésedése – erdősülése már sok helyen megindult. Vegetációs időszakban nagyobb a pollenszennyezés. A kismértékű porszennyezés a burkolatlan utakról, valamint a gondozatlan árokpártok környékéről terhelik enyhén a településen élőket.

Távlati célok

Szentmargitfalva egyik lehetséges fejlődési iránya a falusi és az ökoturizmus elterjedése. A környék egyik fő vonzereje a tiszta, egészséges levegő, mely szintén a kedvező légszennyezettségi állapot fenntartásában teszi érdekeltté a községet. Ugyanakkor az állattartás a falusi turizmus fontos kiegészítője lehet, de csak kisüzemi jelleggel.

A turizmust segítő állattartás szagszennyezése várható, ezért konfliktusok elkerülése végett a területi elhelyezésnél ezt figyelembe kell venni.

A tervezett funkciók megvalósítása során a hatályos kormányrendelet előírásait be kell tartani. A tervezett gazdasági területekről származó szennyező anyag kibocsátást a létesítés előtt a környezetvédelmi hatósággal egyeztetve kell meghatározni. A légszennyező anyagokat kibocsátó cégeknek levegőtisztaság-védelmi engedéllyel kell rendelkezniük.

Adott esetben a levegőszennyezés csökkentése, hatásának mérséklése a zöldterületek arányának növelésével, a lakott területek és az ipari övezet határán véderdősávok létesítésével lehetséges.

A környezethigiénés értékelés alapja a 4/2011. (I. 14.) VM rendeletben előírt levegőminőségi határértékekkel való összehasonlítás. Ezekhez a határértékekhez viszonyítva értékelhető a fűtési, technológiai és a közlekedési kibocsátásból eredő levegőterheltségi szint.

A légszennyező anyagok tekintetében be kell tartani a levegőtisztaság-védelmi követelményeket és határértékeket. A vonatkozó 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet, a 4/2011. (I. 14.) VM rendelet, valamint az 53/2017. (X. 18.) FM rendelet előírásait teljesíteni kell.

11.4. ZAJ- ÉS REZGÉSTERHELÉS

Vonatkozó szakmai jogszabályok:

- 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól
- 93/2007. (XII. 18.) KvVM rendelet a zajkibocsátási határértékek megállapításának, valamint a zaj - és rezgés-kibocsátás ellenőrzésének módjáról
- 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet a zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról
- 25/2004. (XII. 20.) KvVM rendelet a stratégiai zajtérképek, valamint az intézkedési tervek készítésének részletes szabályairól
- MSZ 13-183-1:1992 sz. szabvány „A közlekedési zaj mérése. Közúti zaj.”
- MSZ 18150-1:1998 sz. szabvány „A környezeti zaj vizsgálata és értékelése.”
- MSZ 15036:2002 sz. szabvány „Hangterjedés a szabadban.”

A zajvédelem tekintetében alapvetően a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet előírásait kell figyelembe venni. A rendelet értelmében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó tevékenységet úgy szabad végezni, hogy a keletkező zaj, illetve rezgés a megengedett terhelési határértékeket ne haladja meg.

A Zala vármegyére jellemző aprófalvas településszerkezet és a viszonylagos elzártság miatt a térségben a jelentős zajterhelés kevés településen jelentkezik. Szentmargitfalva zaj- illetve rezgésterhelése ma nem jelentős.

A turizmus fejlesztése időszakos, vonalas és pontszerű zajterhelést is hozhat magával. A tervezés során alapvető kérdés a terhelés határainak meghatározása. Fontos tehát a zajt kibocsátó létesítmények hatása a határoló települési környezetre.

Annak érdekében, hogy a tervezési területen építendő létesítmények a település állandó és ideiglenes lakosságát a lehető legkisebb mértékben zavarják, valamint a jogszabályi előírásoknak megfeleljenek, a szabályozási terv készítése során vizsgálni kell a tervezési területen a fejlesztések

során létrejövő zajforrások környezetre gyakorolt hatását, valamint a környezet domináns zajforrásainak kölcsönhatását. Természetesen meg kell jegyezni, hogy jelentősebb beruházásoknál a létesítés előtt a beruházó környezeti hatástanulmányt köteles készíttetni.

Közlekedési zaj

A körülöttünk levő világ egyre hangosabb lesz, ezt mindenki tapasztalja. Az ipari fejlődés egyre több energiát, nagyobb teljesítményű, ezáltal zajosabb gépeket igényel, a közlekedés rohamos növekedése miatt a járművek száma és sebessége is emelkedik. A településen kialakuló zaj terhelés nagyságát az egyes útvonalak jármű forgalmán kívül a beépítési viszonyok, ezen belül a zajforrások és a védendő homlokzatok közötti távolság, az útkereszteződések stb. befolyásolják. A területen a közlekedési zaj a meghatározó.

Szentmargitfalva belterületen alapvetően a 7541-as út mentén a zaj, a rezgés szennyező forrás.

Szentmargitfalva közúton a 7538 és/vagy az M70-s útról érhető el.

1. Út: 7541 - Szentmargitfalva-Lispezsentadorján összekötő út 1+100 -2+400 szelvény

Átlagos napi forgalom: 578

Nehézgépjármű forgalom: 42

2. M70 - M70 autópálya Letenye (M7) – Tornyiszentmiklós 10+374 szelvény

Átlagos napi forgalom: 13746

Nehézgépjármű forgalom: 3245

A közlekedéstől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken

Sor- szám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAMkö megítélési szintre* (dB)							
		Kiszolgáló útól, lakóúttól származó zajra	Az országos közúthálózatba tartozó mellékutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő gyűjtőutaktól és külterületi közutaktól, a vasúti mellékvonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelyektől		az országos közúthálózatba tartozó gyorsforgalmi utaktól és főutaktól, a települési önkormányzat tulajdonában lévő belterületi gyorsforgalmi utaktól, belterületi elsőrendű főutaktól és belterületi másodrendű főutaktól, az autóbusz-pályaudvartól, a vasúti fővonaltól és pályaudvarától, a repülőtértől, illetve a nem nyilvános fel- és leszállóhelytől származó zajra				
			nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	nappal 6-22 óra	éjjel 22-6 óra	

1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi terület	50	40	55	45	60	50
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű) oktatási létesítmények, temetők területe, zöldterület	55	45	60	50	65	55
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), vegyes terület	60	50	65	55	65	55
4.	Gazdasági terület	65	55	65	55	65	55

Üzemi zaj

A már beépített gazdasági területeken működő üzemek jelenlegi zajkibocsátása a megengedett határérték alatt marad, zajvédelmi hatásterületük közvetlenül lakott területet nem érint.

Üzemi zajterhelést Szentmargitfalva belterületén a kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területen tervezett kis- és középüzemi tevékenységek jelenthetnek. A helyi források szerint jelentős zajkibocsátást okozó telephely nem található.

A 8/2002 (III. 22.) EüM rendelet szerint a határértékek összekötő utak mentén nappal 60 dB, éjszaka 50 dB. A határérték túllépés az úttól 10 m-re levő lakóépületeknél nappal 3 dB, éjszaka 6 dB. Az éjszakai határérték 25 m-re teljesül.

Az üzemi zajoktól származó zajterhelés megállapítása, adott esetben a csökkentése érdekében szükség lehet a meglévő, illetve a tervezett új üzemek vonatkozásában a zajhatárértékek betartásának méréssel történő igazolása.

Új létesítmények kialakításakor a zajvédelmi követelmények betartásáról már a tervezés során gondoskodni kell. A lakóterületek és telephelyek gépkocsiforgalma csekély. Az ipari és a gazdasági létesítmények zajterhelése határérték alatti. Lakossági panaszok nem voltak.

A zajvédelem tekintetében alapvetően a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet előírásait kell figyelembe venni. A rendelet értelmében a környezetbe zajt, illetve rezgést kibocsátó tevékenységet úgy szabad végezni, hogy a keletkező zaj, illetve rezgés a megengedett terhelési határértékeket ne haladja meg.

A zajkibocsátási határérték megállapításánál 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendeletben meghatározott határértéket kell figyelembe venni.

A vizsgált terület környezetében a jellemző környezeti zajszintek jelenlegi értéke az alapzajnak megfelelő értékeket mutat, amely nappali időszakban általában $LA \sim 46-48$ dB, éjszakai időszakban pedig $LA \sim 36-38$ dB értékek körül realizálódnak.

A környezet szempontjából a várható létesítmények, mint zajt keltő üzemi létesítmények rendeltetésszerű működése során fellépő, a külső környezetbe sugárzott zaj mértékét a megengedett határérték alatt kell tartani.

Az üzemi létesítményektől származó zaj terhelési határértékei zajtól védendő területeken:

Sorszám	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre, (dB)	
		nappal 06-22 óra	éjjel 22-06 óra
1.	Üdülőterület, különleges területek közül az egészségügyi területek	45	35
2.	Lakóterület (kisvárosias, kertvárosias, falusias, telepszerű beépítésű) különleges területek közül az oktatási létesítmények területe, a temetők, a zöldterület	50	40
3.	Lakóterület (nagyvárosias beépítésű), a vegyes terület	55	45
4.	Gazdasági terület	60	50

A településen a jellemző lakóterületek (falusias beépítésű), valamint a különleges területek közül a temető, a zöldterület tekintetében a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. mellékletének 2. sorszáma szerint a megengedett zajterhelési határértékek a következők:

$$L_{TH(06-22\ h)} \leq 50\ \text{dB nappal}$$

$$L_{TH(22-06\ h)} \leq 40\ \text{dB éjszaka}$$

A gazdasági területek esetében a 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. mellékletének 4. sorszáma szerint a megengedett zajterhelési határértékek a következők:

$$L_{TH(06-22\ h)} \leq 60\ \text{dB nappal}$$

$$L_{TH(22-06\ h)} \leq 50\ \text{dB éjszaka}$$

A környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól szóló 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban „R”) szerint a létesítmény hatásterületét meg kell állapítani.

A vélelmezett hatásterületen belül kell vizsgálni a zajvédelmi határértékek teljesülését.

Amennyiben jogszabály hatásterület bemutatását írja elő, a hatásterületet a jogszabályokban meghatározott előírások szerint kell megállapítani.

A környezeti zajforrás hatásterületét az „R” szerinti méréssel, számítással kell meghatározni:

- 45/2004. (VII. 26.) BM-KvVM együttes rendelet az építési és bontási hulladékok kezelésének részletes szabályairól
- 442/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet a csomagolásról és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről
- 445/2012. (XII. 29.) Korm. rendelet az elem- és akkumulátorhulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről
- 72/2013. (VIII. 27.) VM rendelet a hulladékok jegyzékéről
- 197/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikus berendezésekkel kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről
- 246/2014. (IX. 29.) Korm. rendelet az egyes hulladékgazdálkodási létesítmények kialakításának és üzemeltetésének szabályairól
- 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet a hulladékkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségekről
- 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet a hulladékgazdálkodási közszolgáltatás végzésének feltételeiről
- 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet a veszélyes hulladékkal kapcsolatos egyes tevékenységek részletes szabályairól
- 43/2016. (VI. 28.) FM rendelet a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ártalmatlanítási és hasznosítási műveletek felsorolásáról

Napjainkban mind az ipari, szolgáltató és kereskedelmi tevékenységhez kapcsolódóan, mind pedig a lakosság életmódjához kapcsolódóan az egyik kiemelt környezeti problémának tekinthető a keletkező hulladék egyre jelentősebb mennyisége. Bár jelentős lépések történtek a hulladékok kezelése, az ökológiai hatékonyság, a hulladékok újrahasználatra és újrahasznosításra terén, ennek ellenére a hulladékokból eredő környezeti terhelés és gazdasági feszültség enyhítése még további kutatási-fejlesztési erőforrásokat és jelentős környezeti tudatformálást igényel minden területen.

A hulladék elszállítást a Pannonia Viridis Nonprofit Kft., mint szolgáltató végzi. A lomtalanítást évente egyszeri alkalommal szintén a Pannonia szervezi meg. A szelektív gyűjtés gyűjtő konténerekben történik. Illegális hulladéklerakók megszűntek. Dögtér és kijelölt törmeléklerakó nincs a településeken.

A kommunális hulladékot heti rendszerességgel, az üveget két havonta, a zöldhulladékot, a szelektív papír és műanyag hulladékot havonta szállítják. A lom hulladék szállítása évente egyszer történik. A szelektív hulladékgyűjtő edények a Fő út 14. sz. alatt találhatóak. Illegális lerakók feltárás megtörtént nem önkormányzati területen. Ezek jelezve lettek az illetékes hatóság felé, felszámolásuk folyamatban van.

Települési hulladékként kezelt egyéb hulladék: az egészségügyi hulladék gyűjtése, kezelése nem megoldott, az építési-bontási hulladékok elhelyezése, másodnyersanyagként való hasznosítása nem megoldott. Mezőgazdasági hulladékok esetében hiányoznak az egyszerű eszközökkel működtethető komposztáló üzemek. A veszélyes hulladék gyűjtése, ártalmatlanítása nem megoldott, az olajbányászathoz adódó szénhidrogénnel szennyezett ismeretlen mennyiségű talaj helyben történő ártalmatlanítása nem megoldott. Radioaktív hulladék: keletkezéséről nincs tudomásunk.

Mivel a településen csak pár éve megoldott a szervezett hulladék elszállítás és elhelyezés az előtte levő időszakban kijelölt, de hivatalosan nem engedélyezett szeméttelpre gyűjtötték a település területén keletkezett valamennyi hulladékot. A szervezett szemétszállítás megindításával egyidejűleg ezek a szeméttelpek bezárásra kerültek. Az Önkormányzat folyamatosan ellenőrzi, hogy a

telepekre illegálisan ne kerüljön hulladék. Ennek megsértése büntetés kiszabásával jár. Probléma, hogy a korábbi telepek szakszerű felszámolása nem történt meg. Több esetben ezek egyszerűen földdel kerültek befedésre, tovább veszélyeztetve a talaj és a talajvizek állapotát. Állandó probléma az építési törmelék, illetve a nem kommunális gazdálkodáshoz kapcsolódó egyéb hulladék (kukoricaszár, fanyesedék stb.) elhelyezése. További gond a helyi temetőben keletkező hulladék szakszerű elhelyezése, kezelése.

A településen az infrastruktúra kiépítése, fejlesztése többnyire a szomszéd településekkel társulási formában zajlott le. A község területén jelenleg nem folytatnak olyan ipari tevékenységet, amelyből nagy mennyiségű és különleges kezelést igénylő hulladék keletkezne.

A komplex hulladékgazdálkodási rendszer alapvető célkitűzése a lerakásra kerülő települési szilárd hulladékok mennyiségének csökkentése. A települési szilárd hulladékok vonatkozásában fontos előrelépés a szelektív gyűjtés alkalmazása, fejlesztése, kiterjesztése.

A területen keletkező termelési hulladékok kezelése, különösen a veszélyes hulladékok kezelése során megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a gyűjtőhelyek kialakítására, a gyűjtő eszközök kiválasztására, a szállításra és az ártalmatlanításra vonatkozó rendeletek betartására.

A lakossági veszélyes hulladék szállítása jelenleg nem megoldott. Az átmeneti tárolás fejlettebb formáját jelentené hulladékudvar létrehozása a községben, ahol a szelektív és zárt tárolást meg lehet oldani. Jelenleg éves rendszerességgel van szervezett lomtalanítás, ez az esetlegesen bővülő igények esetén évi több alkalomra bővíthető.

A gazdasági szervezeteknél keletkezett veszélyes hulladékok ártalmatlanításáról a hulladék termelője gondoskodik. Az orvosi ellátás során keletkezett egészségügyi veszélyes hulladékok átvételre jogosult begyűjtőnek kerülnek átadásra.

Építési hulladékok

A tervezési területen belül az építési beruházások megvalósítása során építési-bontási hulladékok megjelenésével kell számolni.

Az építési tevékenység során várhatóan keletkező hulladékok:

- kitermelt talaj 17 05 04
- betontörmelék 17 01 01
- fémhulladék 17 04 05
- vegyes építési hulladék 17 09 04

Az építési tevékenység során keletkező hulladékok kezelése és nyilvántartása tekintetében a 45/2004.(VII.26.) BM-KvVM együttes rendelet szerint kell eljárni.

Ezek a hulladékok általában különleges kezelést nem igényelnek, azonban a keletkezett hulladékokat legkésőbb a használatbavételig hasznosítani kell, illetve az adott hulladék ártalmatlanítására feljogosított szervezet részére át kell adni. Kezelésük (ártalmatlanításuk vagy hasznosításuk) általában a települési hulladékok esetében alkalmazott módszerekkel történhet.

A kitermelt talaj töltőanyagként feltöltésre helyileg hasznosítható.

Az építési tevékenység befejezését követően az építető köteles elkészíteni az építési tevékenység során ténylegesen keletkezett hulladékokról az építőipari kivitelezési tevékenységről szóló kormányrendelet előírása szerinti építési hulladék nyilvántartó lapot - 191/2009. (IX. 15.) Korm. rendelet, 5. sz. melléklet.

Települési hulladékok

A területhasználatból eredően folyamatosan számolni kell háztartási jellegű települési hulladékok keletkezésével. Jelenleg átlagosan 1,2 m³/fő/év lakossági háztartási hulladék fajlagossal lehet számolni.

A hulladék besorolása: vegyes települési hulladék 20 03 01

A keletkező települési hulladékok gyűjtése és kezelése a terület különösebb terhelése nélkül megoldható. A települési hulladékokat az erre szolgáló edényzetben történő gyűjtés után, közszolgáltató által végzett rendszeres hulladékszállítás keretében kell elszállítani a további kezelésre (hasznosításra, ártalmatlanításra).

A települési hulladék vonatkozásában a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény és a 385/2014. (XII. 31.) Korm. rendelet előírásai szerint kell eljárni.

A települési hulladék lerakásáról a regionális hulladéklerakó gondoskodik, melynek területe rendezett, védőfásítással ellátott.

Törekedni kell az adott terület lehetőségeihez igazodva az alapvető frakciók (papír, műanyag, fém, biohulladék) szelektív gyűjtésének megvalósítására. További kiemelt feladat a települési hulladékok elvárásoknak megfelelő szelektív gyűjtése mellett a hulladékoknak a környezet veszélyeztetését kizáró módon való hasznosítása vagy ártalmatlanítása (lerakása).

Termelési hulladékok

A termelő, szolgáltató tevékenységek során keletkező termelési hulladékok fajtái keletkezésük szerint várhatóan a következők lehetnek:

- technológiai hulladékok
- fenntartási, karbantartási hulladékok
- irodai hulladékok
- kereskedelmi hulladékok
- csomagolási hulladékok
- élelmiszer hulladékok
- mezőgazdasági és növénytermesztési hulladékok

A keletkező termelési hulladékok általánosan alkalmazott kezelési módja többféle lehet a kezelési technológia jellege szerint. A fő kezelési módok a következők:

- szelektív gyűjtés
- értékesítés, átadás hasznosítási célra (más termelő, szolgáltató felé)
- kezelés települési hulladékként (lerakás)
- kezelés veszélyes hulladékként (hasznosítás, ártalmatlanítás)

A hulladékok kezelésére a megfelelő kapacitások rendelkezésre állnak.

A keletkező nem veszélyes termelési hulladékok közül a hasznosítható hulladékokat erre engedéllyel rendelkező felvásárló és hasznosító cégeknek értékesíteni kell. Törekedni kell a minél nagyobb mértékű hasznosításra.

A veszélyesnek minősülő hulladékok esetében a gyűjtést, kezelést, a veszélyes hulladékok sorsának nyomon követését a 225/2015. (VIII. 7.) Korm. rendelet előírásai szerint kell végezni, a megfelelő műszaki-gazdasági és szállítási eszközök, valamint a szükséges nyilvántartás és bizonylatolás biztosításával.

A termelési hulladékok kezelése

A termelő tevékenység során keletkező hulladékokat a további kezelésnek megfelelően elkülönítve, környezetkárosítást kizáró módon, megfelelő gyűjtőedényben, az erre a célra kialakított gyűjtőhelyeken kell gyűjteni. Az egyes hulladékfajtákat a keletkezés és az ártalmatlanítás módja szerint csoportosítani szükséges. A termelési hulladékok, ezen belül pedig a veszélyes hulladékok kezelését (hasznosítását, ártalmatlanítását, egyéb feldolgozását) kizárólag a környezetvédelmi hatóság által feljogosított szervezetek végezhetik.

Biztonsági intézkedések

A termelési hulladékok esetében a környezetvédelmi előírások betartására a következő biztonsági intézkedéseket kell fogyanatosítani:

- szilárd burkolattal ellátott, fedett, zárt üzemi gyűjtőhelyek kialakítása
- szakszerű, elkülönített gyűjtés, arra alkalmas edényzetben, tartalék göngyölegek biztosítása
- mentesítő anyagok készletben tartása
- a gyűjtőhelyek gyors kiürítésének biztosítása
- a veszélyes hulladék rendszeres elszállítása, kezelése
- az egyes speciális kezelést igénylő hulladékokra vonatkozó sajátos szabályok betartása
- A közegészségügyi követelmények betartását megalapozó intézkedések:
- a kezelő személyzet részére munkavédelmi felszerelés biztosítása
- a kezelő személyzet időközi, rendszeres orvosi vizsgálata
- a terület rendszeres takarítása, fertőtlenítése

A vállalkozások részéről a termelési hulladékokkal kapcsolatos nyilvántartási és adatszolgáltatási kötelezettségeket a 309/2014. (XII. 11.) Korm. rendelet szerint kell teljesíteni.

11.6. SUGÁRZÁS VÉDELEM

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének mérésére épült ki hazánkban az országos sugárzásfigyelő rendszer, melynek legfontosabb eleme a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a műszerek folyamatosan mérik a szabadtéri sugárzás, az óránkénti dózis, azaz a dózisteljesítmény értékét. A dózisteljesítmény mértékegysége a nanosievert/óra (nSv/h). A természetes háttérsugárzás mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. A mérőállomásokról beérkező jeleket folyamatosan figyelik. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra. Ez a szint a valós veszélyt jelentő szint töredéke, nem jelenti azt, hogy az állomás közelében lévők veszélyben lennének, csak a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. A 250 nSv/óra alatti háttérsugárzás természetes és semmiféle veszélyt nem jelent. **A településnek sugárzásveszéllyel nem kell számolnia.**

11.7. ÁRVÍZVÉDELEM

A Mura bal oldali völgyésége az országhatár elérésétől a Dráva torkolásáig. A Mura hazai (és táji) hossza 47 km. Jelentősebb mellékvizei: Lendva-Adoványi-csatorna, Szentadorján-patak, Béci-patak, Borsfai-patak, Újkúti-patak. Bő lefolyású terület.

Az itteni vízfolyások különleges adottsága, hogy ősszel is lehetnek árvizeik, bár leginkább nyár elején jelennek meg, míg a kisvizek a nyár végén. A Mura víz minősége II. osztályú, de kisvízkor III. osztályú is lehet. A mellékpatakok tiszták. Az ártér kiterjedése 19,5 km², amiből 1,2 km² belterület, 6,5 km² szántó, 10,2 km² rét és legelő, 1,8 km² erdő.

A talajvíz 2-4 m között mindenhol elérhető. Mennyisége tetemes, 5-7 l/s. km². Perifériális fekvése ellenére is vízbázist jelent. Ezért jó lenne megvédeni az itt is fellépő nitrátosodás ellen. Kémiaiailag kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. ÉNy-on lágy, DK-en 15-25 nk° keménységű. A szulfáttartalom általában 60 mg/l alatt marad. A rétegvizek mennyiségét 1,5 l/s*km²-re számítják. A népesebb településeknek van artézi kútja. Azok mélysége 50-150 m között változik, de esetenként még sekélyebb fúrásokból is nagy vízhozamokat nyernek. Letenyén és Semjénházán hévizet is feltártak, amit eddig nem hasznosítottak.

11.8. TERMÉSZET-, TÁJVÉDELEM

A település külterületén levő vízfolyásoknál a mélyebben fekvő közvetlen területek többnyire rét-legelő, a magasabb területek pedig szántó művelés alatt vannak, nagynak mondható az erdő területek nagysága, illetve a szőlőművelés alatt álló területek is jelentős nagyságúak. Szentmargitfalva vízfolyásai észak-dél irányúak a legjelentősebbek a Csehi-Patak és a Szentadorjáni-patak. Szomszéd települések Tormafölde, Maróc, Kiscsehi, Csörnyeföld, Muraszemenye, Kerkaszentkirály, Dobri.

A település közigazgatási határain belül külön rendeletben fokozottan vagy kiemelten régészetiileg védetté nyilvánított lelőhely nem található.

A kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény szerint a kulturális örökség védelme közérdek, megvalósítása közreműködési jogosultságot és együttműködési kötelezettséget jelent az állami és önkormányzati szervek, nemzetiségi szervezetek, az egyházak, a társadalmi és gazdasági szervezetek, valamint az állampolgárok számára.

A történelmileg kialakult természetkímélő hasznosítások figyelembevételével biztosítani kell a természeti terület használata és fejlesztése során a táj jellegének, esztétikai, természeti értékeinek, a tájakra jellemző természeti rendszereknek és egyedi tájértékeknek a megőrzését.

A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi táj értékek és esztétikai adottságok megőrzése érdekében a település-, a területrendezés és -fejlesztés, különösen a terület felhasználás, a telekalakítás, az építés, a használat során figyelmet kell fordítani a természeti-táji értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájérték megőrzésére.

A vízfolyások és tavak természetes és természet közeli állapotú partjait - a vizes élőhely védelme érdekében - javasolt megőrizni.

A vizek fokozott érzékenysége miatt a mező- és gyepgazdálkodásban a vegyi anyagok mérsékelt, természetkímélő használata javasolt.

A növény- és állatvilág védelmének elsődleges letéteményese a Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság, illetve Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Kormányhivatalok, amelyek a természetvédelmi követelményeket az erdők turisztikai, rekreációs és erdőgazdasági funkcióit lehetőség szerint szem előtt tartva érvényesítheti.

A településrendezési eszközök keretében elsősorban a mezőgazdasági, valamint az ártéri és/vagy mély fekvésű területek használatának szabályozása fontos, amely ezeknek az élőhelyeknek értékét, diverzitását, biztonságát növeli. (Vizes élőhelyek védelme és arányának növelése, erdőszűlt területek védelme, tarlóégetés tilalma, extenzív gazdálkodási formák támogatása stb.)

11.9. VIZUÁLIS KÖRNYEZETTERHELÉS

Vizuális környezetterhelésről olyan esetben beszélhetünk, amikor bizonyos épített, vagy emberi beavatkozás hatására létrejött tájelemek látványa zavarólag hat közvetlen, vagy tágabb környezetükre. Gyárkémények, hírközlési tornyok, magasházak, víztornyok, bányák hatása távolabbról is érzékelhető, míg a közművezetékek, és nagyméretű földművek döntően közvetlen környezetükben zavaróak. Szentmargitfalva esetében nagy jelentőségű, távolról érzékelhető zavaró vizuális elemről nem beszélhetünk.

11.10. FENNÁLLÓ KÖRNYEZETVÉDELMI KONFLIKTUSOK, PROBLÉMÁK

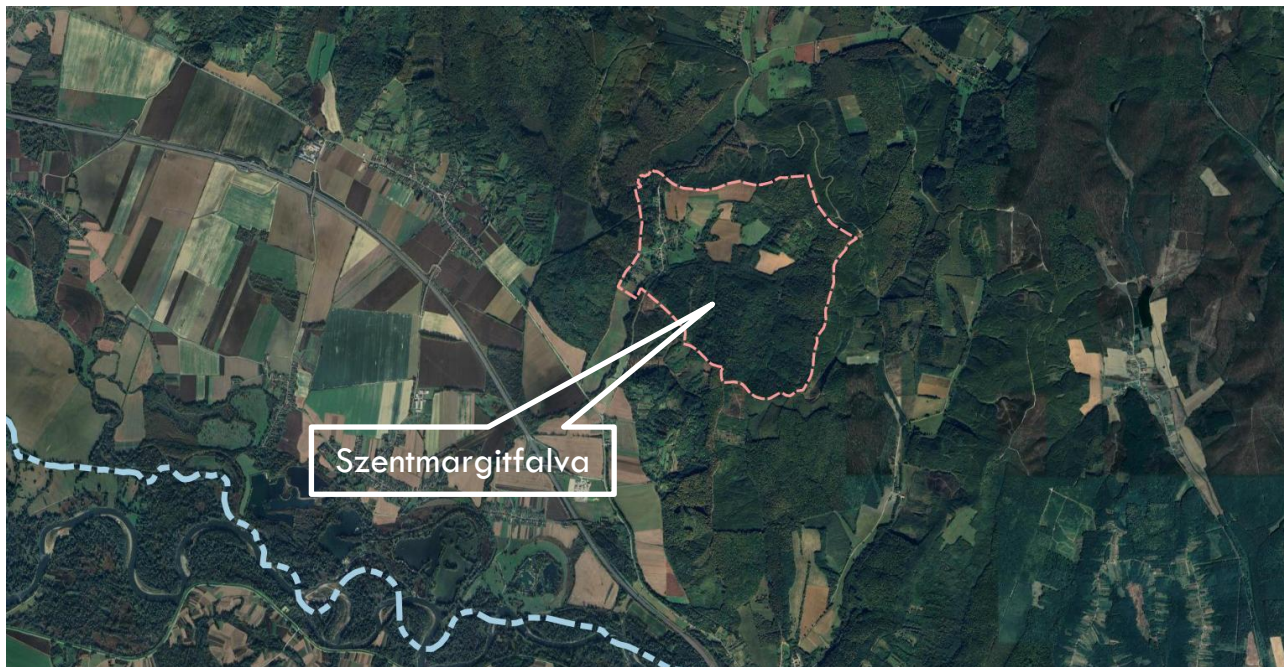
A települések fejlesztése, illetve fejlődése, építése, működése és fenntartása jelentős környezeti problémák forrása lehet. E problémák adódhatnak a települési és területi funkciók kialakításából, a létesítmények okozta alapvető környezeti változásokból, illetve számos esetben a település létesítményei maguk is környezetterhelő forrásokká válhatnak. A települési környezetben leggyakrabban előforduló főbb környezeti problémák származhatnak az építési tevékenységből, a beépítési módból, a településfenntartással és -üzemeléssel együtt járó terhelésekből, szennyezésekből.

12. A táji és természeti adottságok, jellemző tájkarakter, zöldinfrastruktúra hálózat

12.1. TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK

12.1.1. A település elhelyezkedése

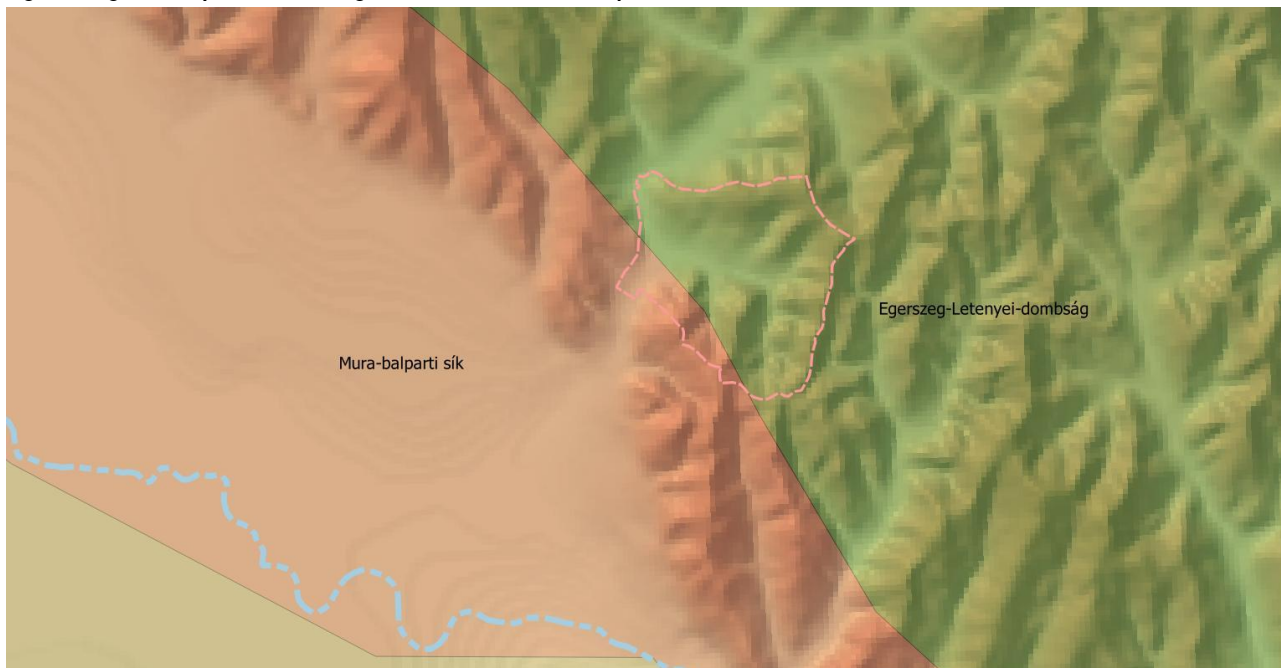
A vizsgált terület Zala vármegye délnyugati szélén, a Mura-sík felett, a szlovén-magyar határ közelében a dél-zalai dombokon helyezkedik el.

A vizsgált terület a GoogleMap térképén

Kistáji besorolás

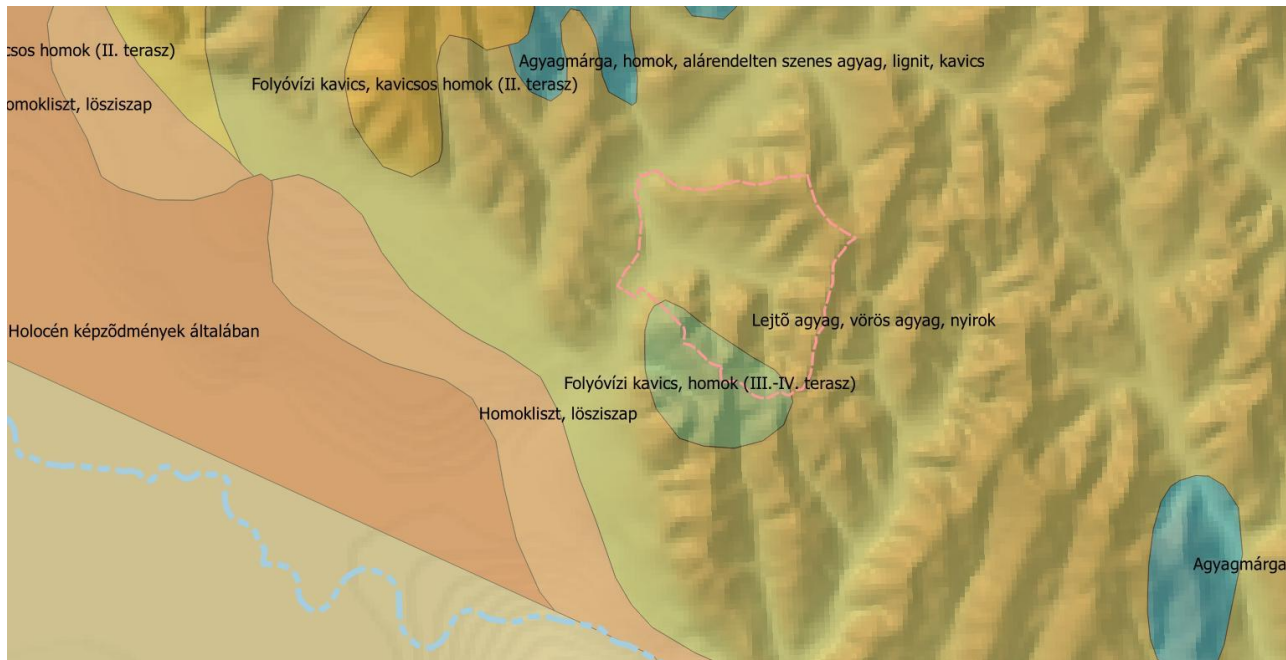
A vizsgált terület és környezete Magyarország Kistájkatasztere (Marosi szerk. 1990) alapján a Nyugat-Magyarországi-peremvidék nagytájban, a Zalai-dombvidék mezorégióban található, az Egerszeg-Letenyei-dombság és a Mura-sík kistájak találkozásánál.

Szentmargitfalva elhelyezkedése a kistájokban

12.1.2. Domborzat, geológiai felépítés

A terület táji környezete változatos, melyben meghatározó az Egerszeg-Letenyei-dombság meglehetősen tagolt felszíne. Anyagában karbonátokban gazdag homok, homokkő málladék építőanyagú dombság, melyre helyenként glaciális eredetű löszköpeny települt. Mellette agyag, folyóvízi kavics is előfordul.

A vizsgált terület környezetének földtani alapközei és elhelyezkedésük

12.1.3. Talajtani jellemzők

A dombokon az egykori erdőborítás idején kialakult pszeudoglejes barna erdőtalajok a meghatározók, a dombtetők homokkibúvásain kis földes kopárokkal.

A vizsgált terület környezetének talajai és elhelyezkedésük

Jelmagyarázat: 8. pszeudoglejes barna erdőtalajok
26. réti öntéstalajok

A patakok mentén a korábbi időszakok árvizeinek, kiöntéseinek során lerakódott hordalékból a kavicsalluviumon réti öntéstalajok találhatóak.

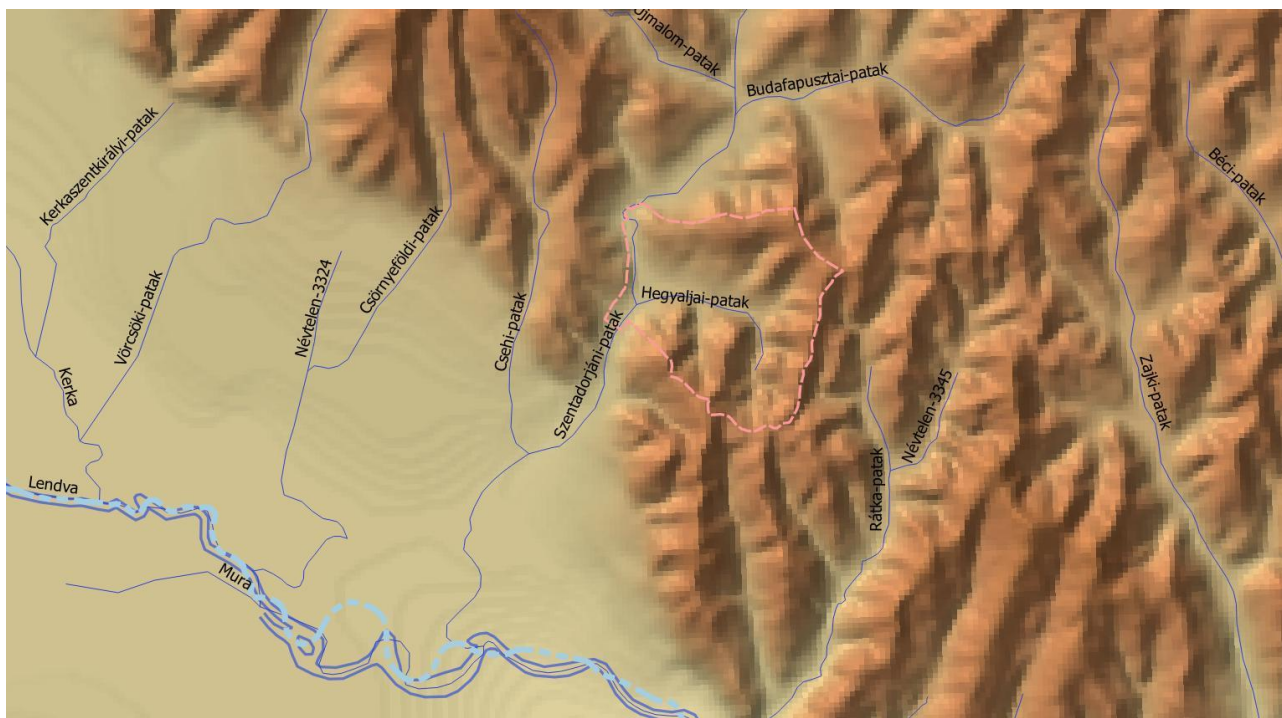
12.1.4. Éghajlat

Éghajlatát tekintve a mérsékelt meleg-mérsékelt nedves éghajlati körzetbe tartozik. Az évi középhőmérséklet 10,0-10,5 °C között alakul, a januári középhőmérséklet -1,5 és -1,0 °C közötti, míg a júliusi középhőmérséklet 20,0-20,5 °C. Az éves napfénytartam 1900-1950 óra. A nyári napok átlagos száma (azok a napok, amelyek a napi maximum eléri a 25 °C-ot) 70-80 nap, a téli napoké 20-25 (amikor nem emelkedik fagypontra fölé a hőmérséklet). A csapadék évi összege 700-750 mm, ennek eloszlása a következő: a tavaszi időszakban 160-170 mm, nyáron a legtöbb, 240-250 mm, az őszi 200 fölötti, télen a legkevesebb, 110-120 mm. Az uralkodó szélirány az ÉK-i, melyek átlagos erőssége 2-2,5 km/h.

12.1.5. Vízrajz

Folyóvizek

A változatos felszíni adottságokból adódóan a lehulló csapadékból, olvadó hóból eredő, lefolyó vizek a dombok, halmok közti völgyekben, vágásokban gyűlnek össze, majd a patakok a vizet a terület vízgyűjtőjébe, a szlovén-magyar határfolyóba, a Murába viszik. A településen a Rózsa-hegy lábánál ered a Hegyaljai-patak, mely a keleti község határon torkollik az északról érkező, több kisebb vízfolyás vizét összegyűjtő Szentadorjáni-patakba.

A település felszíni vizei

Állóvizek

A területen állóvíz nem található.

12.1.6. Élővilág: növényzet és állatvilág

Növényzet

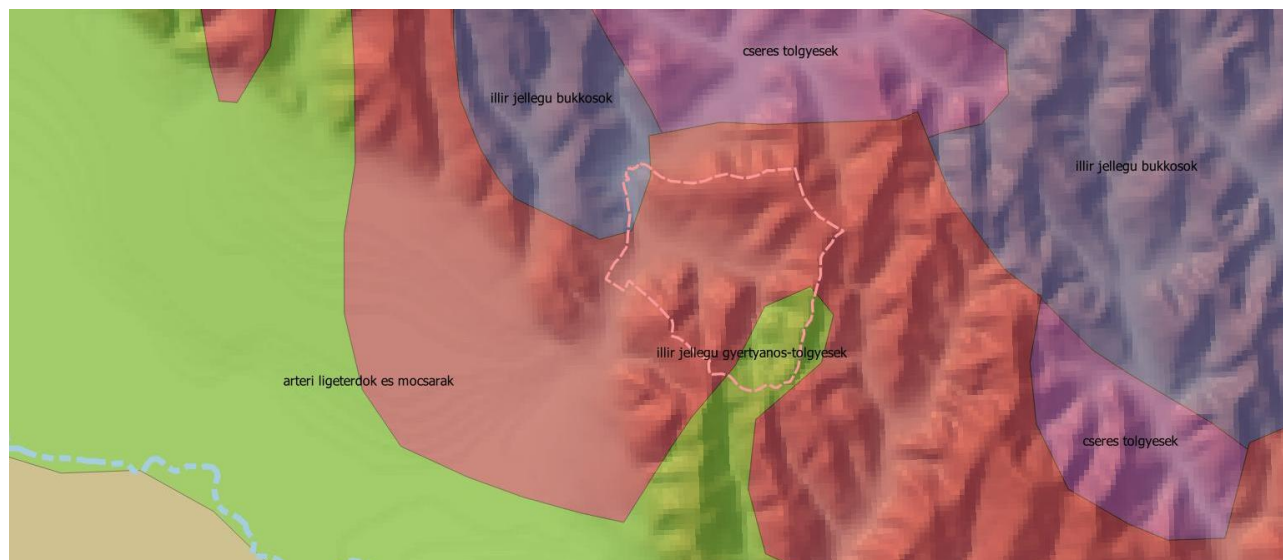
A község területe hazánk természetes növénytakarója, azaz a vegetációs tájbeosztás alapján a Zalai-dombságba tartozik.

A település és környezete a vegetációs tájbeosztásban

Potenciális vegetáció

A természetvédelem kiindulási pontja az utolsó jégkorszakot követően kialakult természetes vegetáció. Ennek vizsgálata, a terület potenciális vegetációja a Zólyomi-féle vegetáció-térkép alapján rekonstruálható. Növényföldrajzi értelemben a község területe egységes, a Pannóniai flóratartományon (Pannonicum) belül a Zalai flórajárásába (Saladiense) tartozik.

A település és környezetének potenciális vegetáció térképe

Jelmagyarázat: ártéri ligeterdők és mocsarak

illír gyertyános-tölgyesek

illír bukkosok

A terület természetes, azaz potenciális vegetációját a dombtetőkön, magasabb platókon a szárazabb termőhelyeket kedvelő cseres tölgyesek adják, másutt dominánsak az illír jellegű gyertyános-tölgyesek, illír bükkösök.

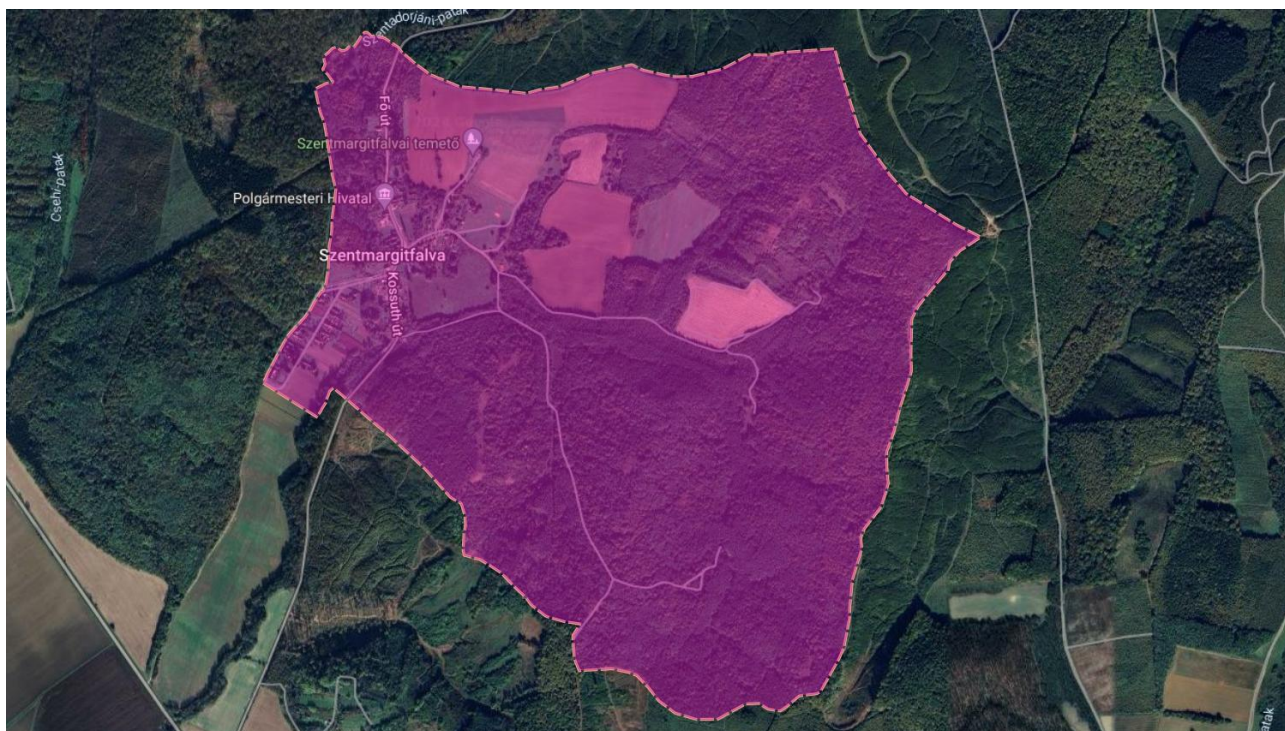
Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védettségre tervezett terület, érték, emlék

Országos védettség:

A településen országos védett terület, nemzeti parki terület nem található.

Bioszféra rezervátum

A rendelkezésre álló adatok alapján a település teljes területe a Mura-Dráva-Duna Határon Átnyúló Bioszféra rezervátum területében kijelölésre került.

A Mura-Dráva-Duna Határon Átnyúló Bioszféra rezervátum érintettsége

Helyi védettség:

A településen helyi természetvédelmi védettség nem lett kijelölve.

Ex lege:

Az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről 23.§ (2) pontjában foglalt *forrás, láp, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom, földvár*. A helyszíni bejárás alapján megállapítást nyert, hogy *forrás, barlang, víznyelő, szikes tó, kunhalom és földvár* a területen nem található. A tervezési helyszínre a láp kérdésében a hatályban lévő jogforrásban, a VIDÉKFEJLESZTÉSI ÉRTESÍTŐ 64. (LXII. évfolyam 1. sz. 2012. január 13.) 11. 1-2. sz. mellékletében Szentmargittfalvára vonatkozó hrsz. nem szerepel.

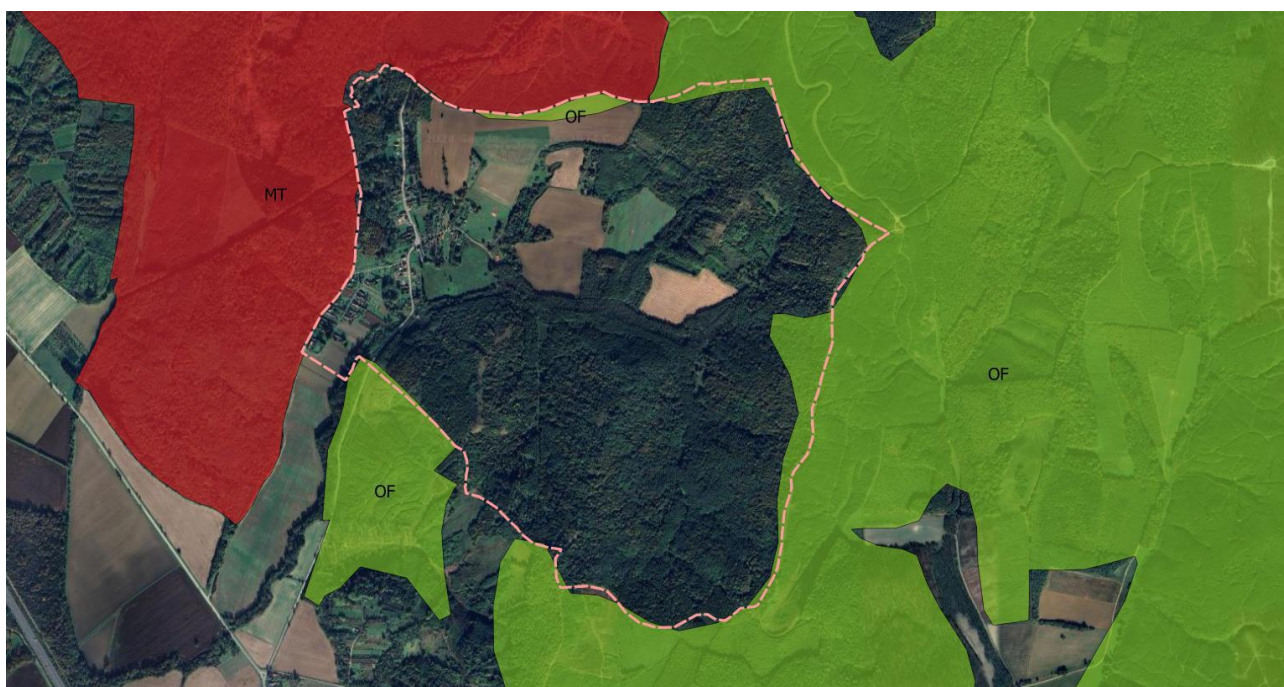
- Természeti területek:
- A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 15. § (1) pontja alapján természeti területnek minősül az *erdő, gyeperdő, nádas* művelési ágú termőföld. A természeti területekre vonatkozó aktuális adatbázis a hivatalos természetvédelmi oldalakon, jogforrásokban nem

található. Jelenleg rendelkezésre olyan állomány, melyből ezek megállapíthatók lennének a települési ingatlanok digitális térképe, valamint az ASZ erdőrészlet térképe. Ennek alapján az erdők lehatárolása elvégezhető, azonban az egyes erdőrészletek természeti területbe sorolása nem, az csak a részletszintű természetességi vizsgálat alapján végezhető el.

- Érzékeny természeti Területek (ETT):
- A 2/2002. (I. 23.) KöM-FVM együttes rendelet az érzékeny természeti területekre vonatkozó szabályokról 1. és 2. sz. mellékletében Szentmargitfalva az érintett települések között nem szerepel.

Ökológiai Hálózat:

A rendelkezésre álló MaTrT-ben szereplő Nemzeti Ökológiai Hálózat rendszerének térképe a tervezési terület mentén megegyezik a tájvédelmi körzet, egyben a kijelölt Natura 2000 határával. A Nemzeti Ökológiai Hálózat Mura menti része magterület, a szőlőhegyeket határoló erdők ökológiai folyosó besorolást kapott.

A Nemzeti Ökológiai Hálózat a Google Satellite átnézeti térképén

Jelmagyarázat: ökológiai folyosó
magterület

Natura 2000:

A település külterületén az európai jelentőségű Natura 2000 terület nem került kijelölésre, de a HUBF20040 Vétyempuszta nyugaton és északon a településsel határos.

A települést érintő Natura 2000 területek térképe a Google Satellite átnézeti térképén

Jelmagyarázat: Natura 2000 terület

Tájképvédelmi terület:

Az országos kijelölt tájképvédelem területe a település teljes területét érinti.

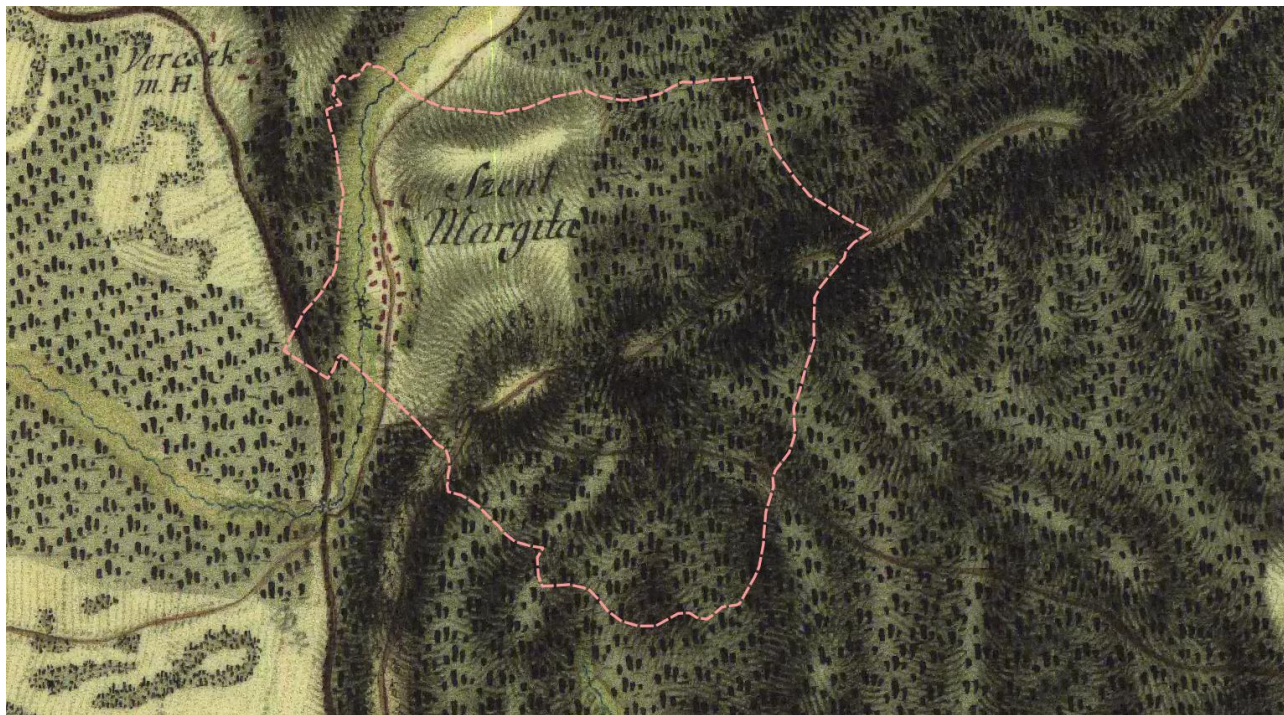

A település tájképvédelmi érintettsége a Google Hybrid átnézeti térképén

12.2. TÁJHASZNÁLAT, TÁJSZERKEZET, TÁJKARAKTER

12.2.1. Táj történet

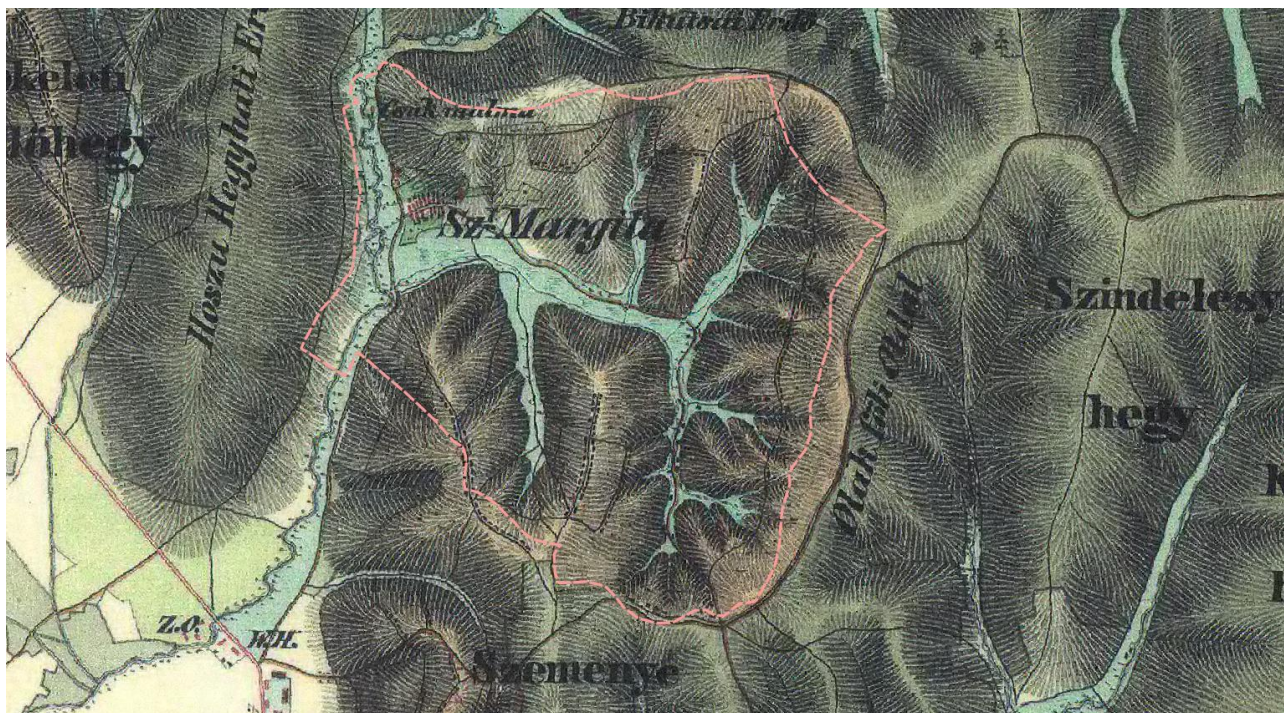
A község mai természeti és humán hatás alatt álló környezetét a területre vonatkozó korábbi területhasználati módok vizsgálatával elemezhetjük, mivel azok múltbéli változásai ebben megfelelő támpontot adnak. A területhasználat időbeli változását a már bemutatott potenciális vegetáció mellett a korabeli történelmi katonai és kataszteri térképek segítségével vizsgálhatjuk.

A vizsgált terület az Első Katonai Felmérés (1763-1787) térképén (forrás: Arcanum)

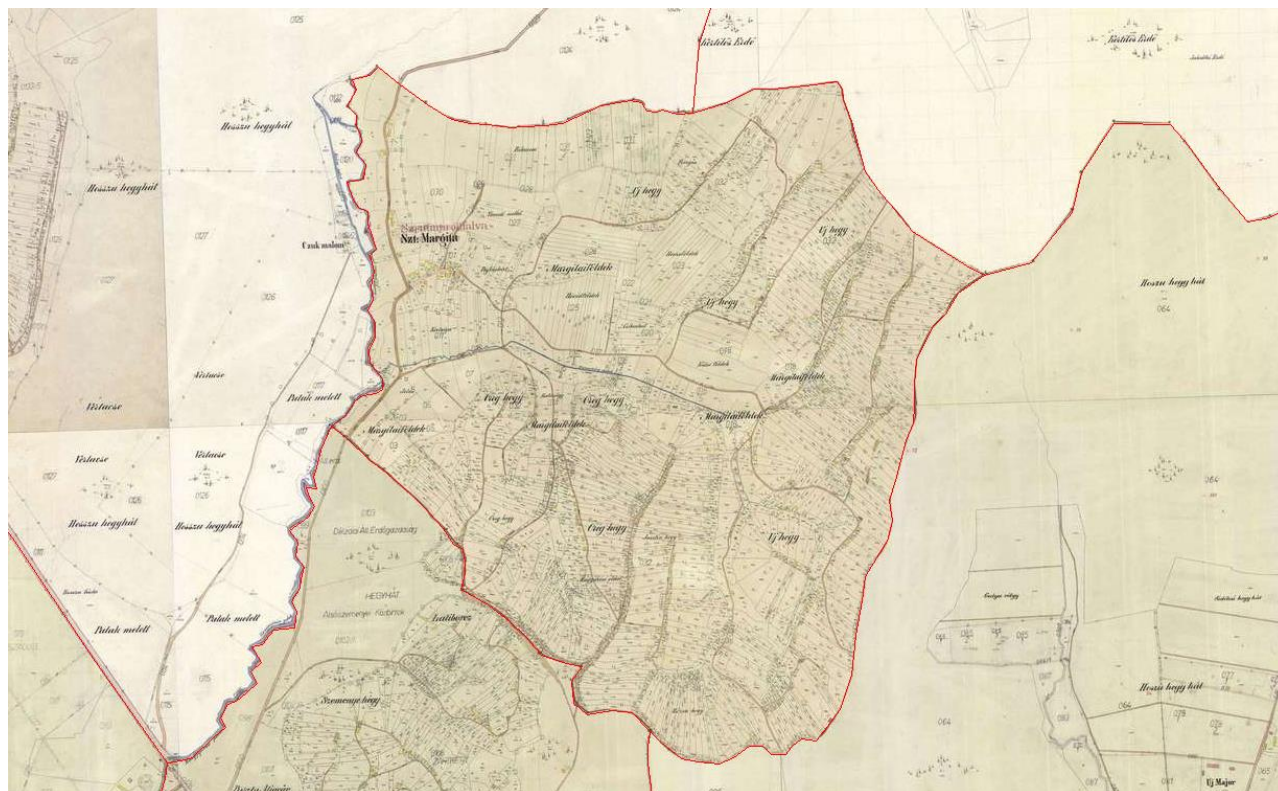
Az Első Katonai felmérés térképe Mária Terézia uralkodásának idején készült. A térkép mai szemmel nézve nem elég pontos, mintegy 200 m-es elcsúszása van, ám jól látszanak a vizsgált terület és környezetének tájlelei; a település belterülete a házakkal, mellette nyugaton a Szentadorjáni-patak völgye, keletre szántók szőlők, majd a kiterjedt erdőség.

A XIX. század első felében készült *Második Katonai Felmérés térképe*-n látható térstruktúra is nagyban közelít a fél évszázaddal ezelőtti állapothoz, az egyes művelési ágak térbeli mintázata jól elkülönül. A vízfolyások mentén kézzel jelölt vizes élőhelyek – magassásosok, gyepek, puhafa ligetek – felett a dombokon mindenütt szőlők látszanak, a gerinceken sorakozó boronaházakkal. A térkép meglehetősen pontos, a mai állapothoz illeszthető, a megjelenítés igazolja, hogy az adott kor kezdetleges földmérési technológiájával is milyen pontos térképet tudtak rajzolni.

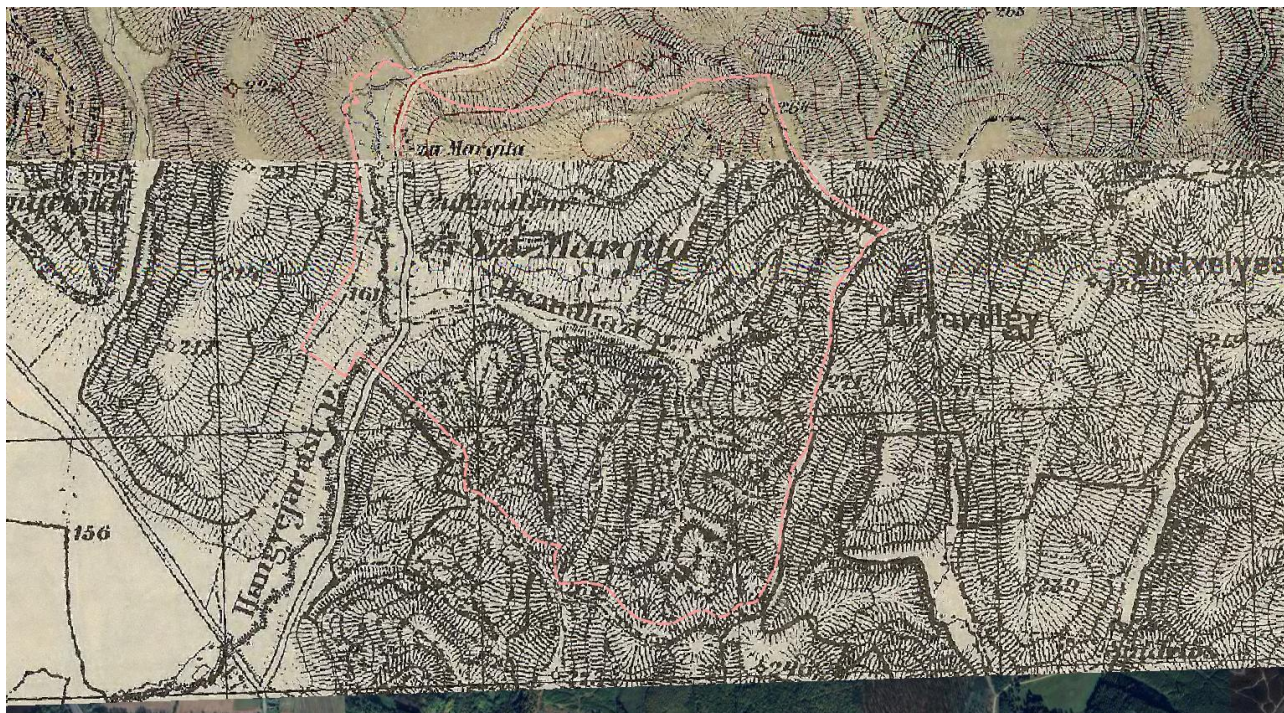
A vizsgált terület a Második Katonai Felmérés (1806-1869) térképén (forrás: Arcanum)

A Magyar Királyság kiegyezés-kori, a XIX. században, a szabadságharc után készült *Kataszteri térképe* teljes részletességében mutatja be a környék birtok- és művelésiág viszonyait, a számtalan szántót és szőlőhegyet, a hosszú „nadrágszíj” parcellákat. Itt jelennek meg először a dűlőnevek és a szőlőhegyek nevei: a belterület alatt az Öreg-hegy, majd azt körülölelve az Új-hegy.

A terület és környéke a kataszteri felmérés térképein (forrás: www.mapire.eu)

A III. és IV. katonai felmérés térképei kidolgozásukat tekintve a korábbi felmérésekhez képest elnagyoltak, részletes tájlemezésre alkalmatlanok. A jelölések alapján a vizsgált terület művelési módjára vonatkozóan releváns következtetések nem vonhatók le.

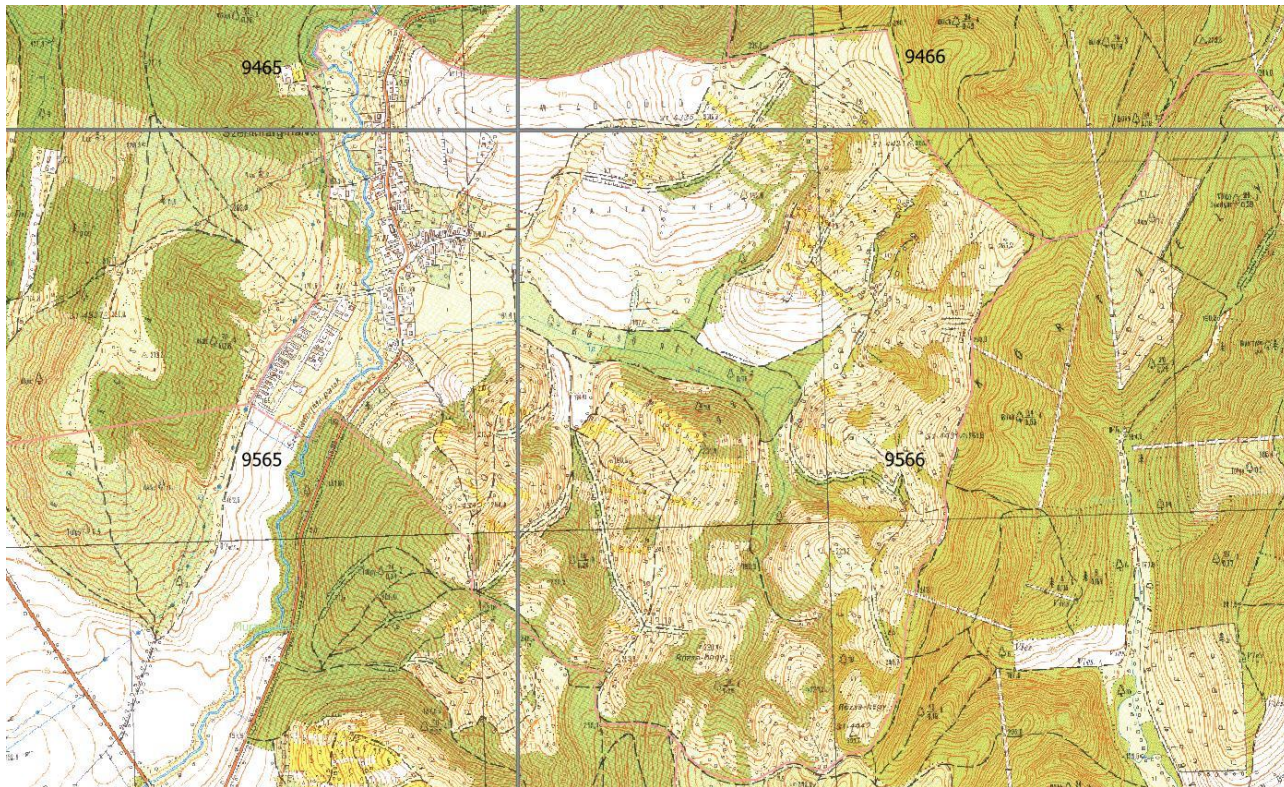
A terület és környéke a III. Katonai Felmérés térképén

A terület állapotának kronológiai feltárásában a következő fontos állomás a légifelvétel. Ezeket a szocializmus éveiben kezdték el készíteni és a rendszerváltás után váltak közkinccsé. Ennek egyik korai emléke az 1972. év április 23-án készült légifelvétel, mely a község központi részét és a szőlőhegyeket mutatja.

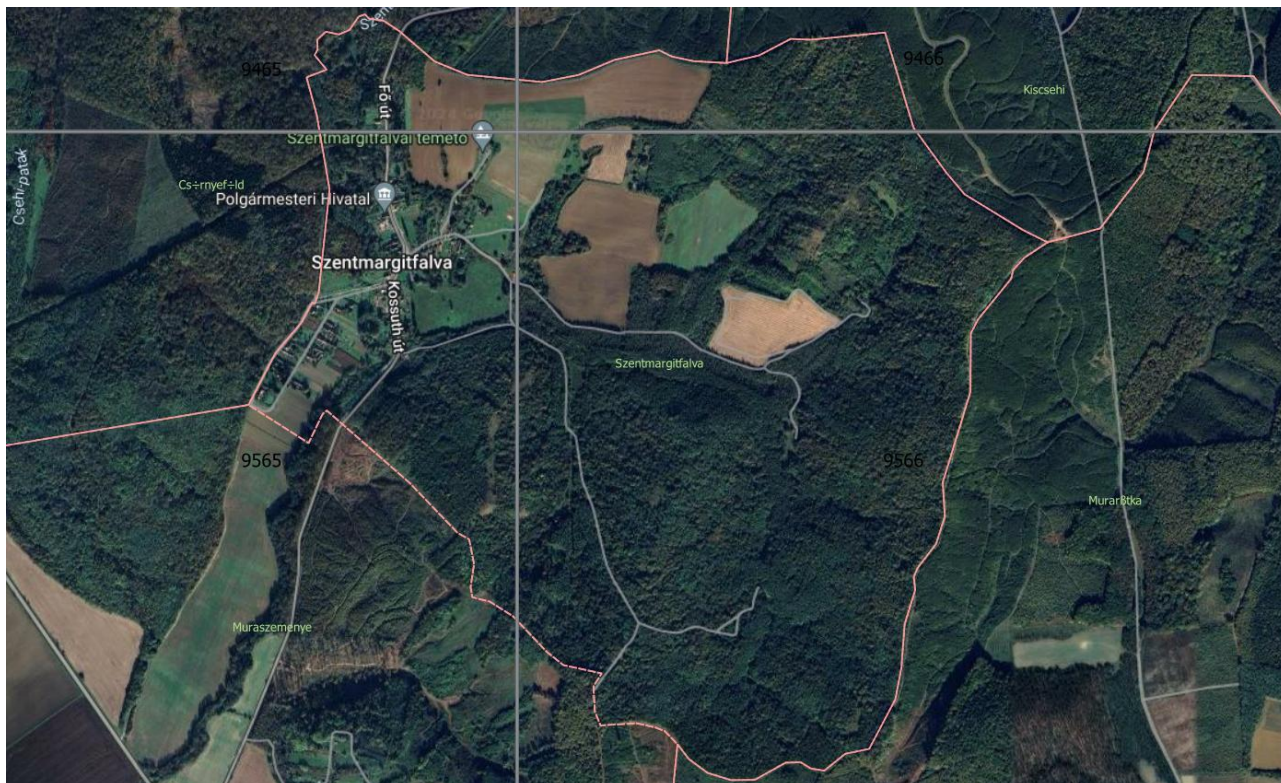
A terület az 1972. évben készült légifotón (forrás: www.fentrol.hu)

Az 1980-as években elkészült az ország 1 : 10 000 méretarányú domborzati térképe a hazai Egységes Országos Vetület rendszerében. Ebben a terület a 31-434 és a 31-446. számú szelvényeken látható.

A terület az Egységes Országos Vetület térképén (forrás: FÖMI ~ 1980)

A napjainkban elterjedt navigációs és műholdas rendszereken már szinte naprakészen láthatók a területről készült legújabb ortofotók.

A település a 2022. évi ortofotón (forrás: GoogleMap)

A település aktuális természeti állapota

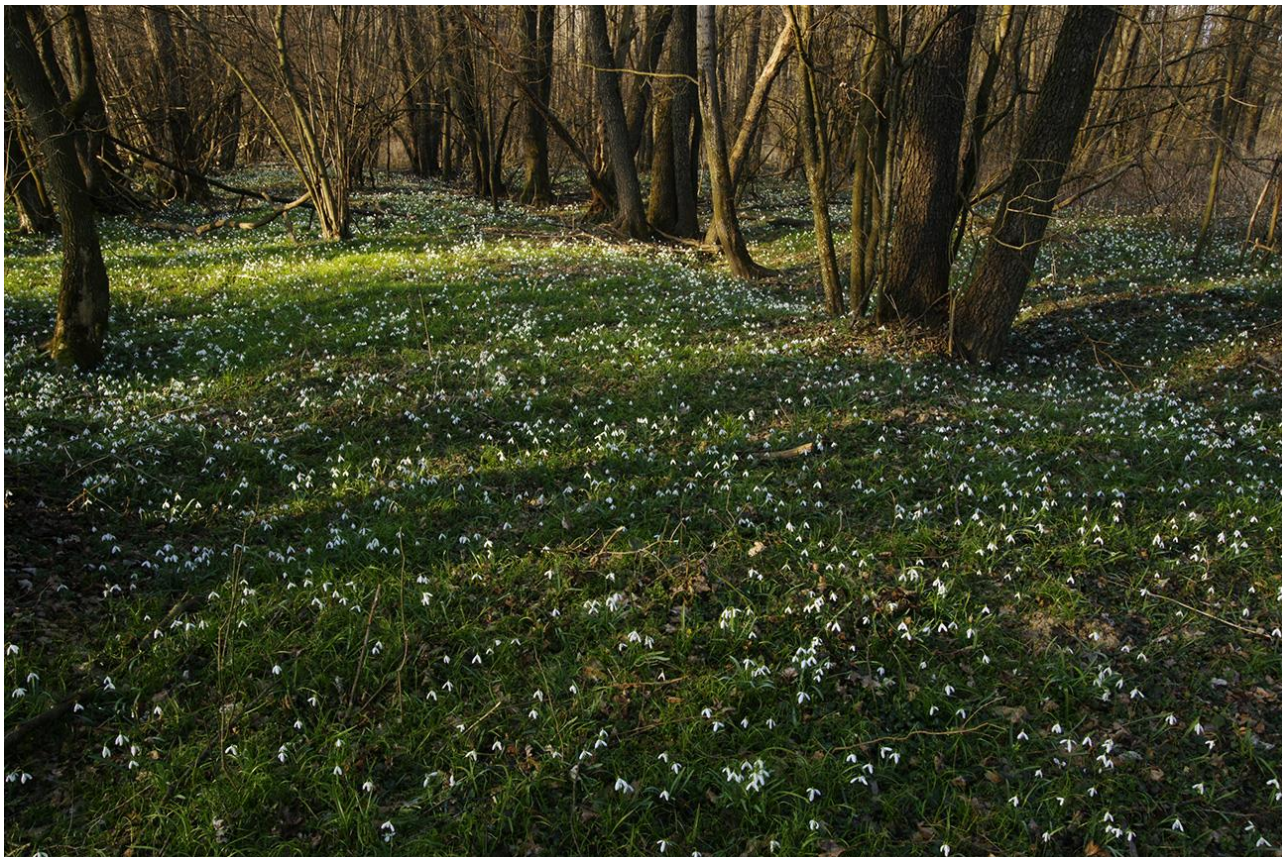
A település aktuális természeti viszonyairól kialakított képet a terepi bejárások során tapasztaltak alapján alakítottuk ki, melyet a tájtörténeti adatokkal és a közelmúltbeli munkákkal összehasonlítva formáltunk meg. A község területét természetvédelmi érintettség (Natura 2000, ex lege, egyedi tájérték) nem érinti, csupán a tájképvédelmi besorolás.

A természeti értékek – növény- és állatvilág, élőhelyek - három eltérő tájelemhez kapcsolódnak, melyek a következők:

- erdők
- rétek
- szőlőhegyek

Erdők:

A településen ma az erdők közé a nyilvántartott erdők, valamint a felhagyott szőlőterületeken spontán felnőtt fásodott részek sorolhatók. Az erdők elsődleges rendeltetése: gazdasági, üzem módjuk vágásos. A patak és egyéb kis vízfolyások mentén fűz- és nyár, valamint mézgás éger alkotta puhafa fasorok húzódnak idős példányokkal, helyenként ligeterdőt alkotva. A Szentadorjáni-patak mentén a ligeterdők fragmentumaiban, gyepekben, inváziós özönfajok uralta területeken szép tavaszi geofiton aspektus látható a védett hóvirág (*Galanthus nivalis*) szőnyegével és nyugati csillagvirággal (*Scilla drunensis*).

A Szentadorjáni-patak menti hóvirágos március elején

Hóvirág és csillagvirág

A Hegyaljai-patak völgyében a víz jelenlétéhez kötődő ártéri puha- és keményfás ligeterdők (nyár-
fűz- kőris- és égerligetek), valamint a láp- és mocsárrétek képezik a potenciális vegetációt, melyek
ma is nagyobb kiterjedésben megtalálhatók.

Gyomos égerliget a Hegyaljai-patak mentén

Az erdőtervezett részletek és a felhagyott szőlők területén többségében az inváziós akác spontán
megjelenése látható nitrofil fajok alkotta jellegtelen gye-és cserjeszinttel.

A település keleti határa mentén egy nagyobb természetes erdőtömb széle található, ahol
kocsánytalan tölgyes-gyertyánosok díszlenek mezei juharral.

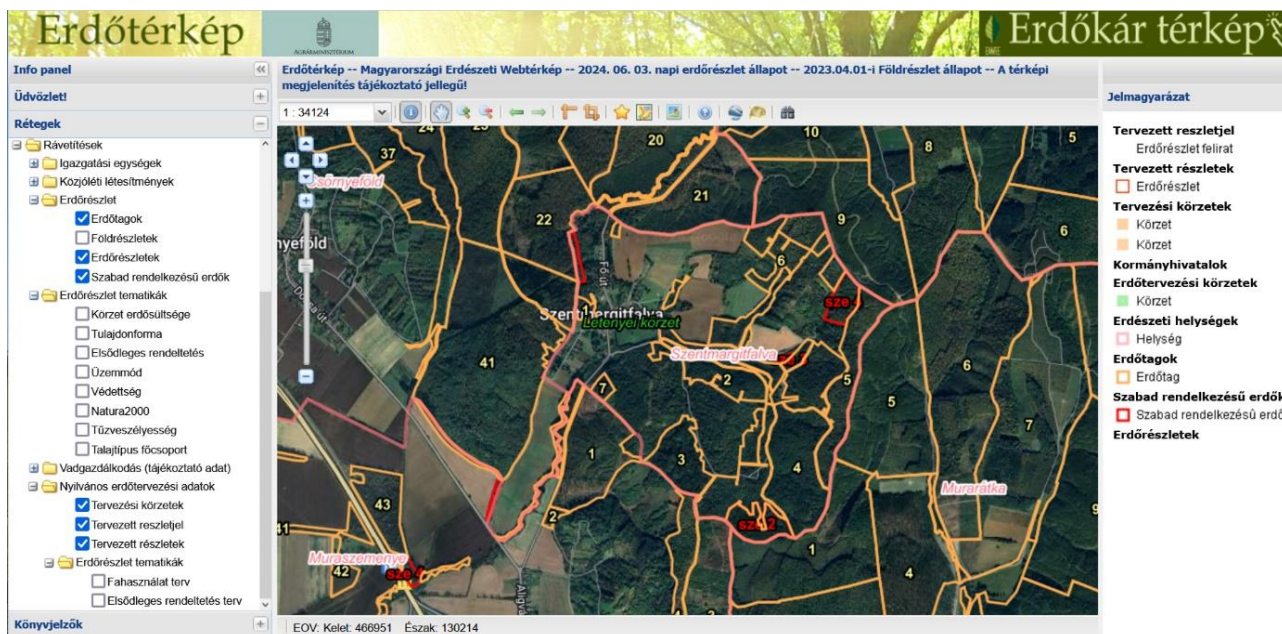

Mogyoróbokrok alkotta -cserjés-erdő az Új-hegy nyugati lejtőjén

Az évtizedek óta felhagyott szőlőparcellákon jellegtelen erdősülés tapasztalható juharokkal, megmaradt gyümölcsfákkal, spontán kialakult mogyoróligetekkel.

A település erdőtervezett erdői

A település erdői a NÉBIH Erdőtérképen

Rétek

A településen a rétek – kaszálással, legeltetéssel fenntartott gyepek – kiterjedése napjainkra rendkívül összesűkült. A belterületi ingatlanok vízfolyásokra lefutó végei mellett egy nagyobb rét maradt fenn a Hegyaljai-patak mentén a belterület keleti szélén.

A Ruzsa-rét

A rét nagyrészt üde mocsár- és kaszálórét és nem zombékoló sásos komplexe, melyben a gomós kötőfű (*Saxifraga bulbosa*) jelentős állománya él. Védett madárfajai közül a sárga billegető

(*Motacilla flava*) és a cigány csaláncsuk (*Saxicola rubicola*) él. A védett rovarok közül a tüzes tarkalepke (*Melitaea didyma*) jelenléte nyert bizonyítást.

Szőlőhegyek

A történelmi térképek tanúsága szerint a település jelentős részén szőlőművelés folyt. A dombokon és völgyoldalakon, főképp délies-nyugati lejtőkön korábban az ember tájátalakító tevékenységének köszönhetően szőlők, gyümölcsösök voltak, melyek napjainkra szinte teljes egészében felhagyásra kerültek. Az Öreg-hegy, Új-hegy, Rózsa-hegy területén ma már nincsenek szőlők, csupán néhány gyümölcsös emlékeztet a régi művelési módra. A szőlők, gyümölcsösök helyén ma felferődött jellegtelen szekunder, főképp akác alkotta erdők, cserjések találhatók. Védett értéket egyedül az elszórtan nyíló gömbtermesű sárma (*Ornithogalum sphaerocarpum*) képvisel.

